

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM

OKRĘGU SZKOLNEGO ŁUCKIEGO

Nr. 9 (133).

Równe, dnia 15 listopada 1936 r.

ROK XIII.

TREŚĆ:

CZĘŚĆ URZĘDOWA:

Poz. 100	W sprawie wynagrodzenia kontraktowego personelu publicznych szkół dokształcających zawodowych	str. 206	Poz. 105	O powierzaniu robót rzemieślnikom	str. 209
" 101	Uzupełnienie okólnika Nr. 38 z dnia 11.V-1936 r. (II-S-2090/36) w sprawie terminu działania Komisji Egzaminacyjnych dla kandydatów na naucz. szk. średnich	" 207	" 106	Wydawanie duplikatów świadectw szkolnych	" 210
" 102	W sprawie organizacji audycji muzycznych w państwowych gimnazjach ogólnokształcących	" 207	" 107	Wystawa przeciwalkoholowa Abstynenckiej Ligi Kolejowców	" 211
" 103	O wysyłaniu korespondencji międzyszkolnej uczniowskiej do szkół za granicę	" 208	" 108	W sprawie opłat stemplowych od wyciągów z akt stanu cywilnego	" 211
" 104	W sprawie opłat stemplowych od umów z lekarzami i dentykami szkolnymi	" 209	" 109	W sprawie ministerialnych instruktorów w szkołach średnich ogólnokształcących	" 211
			" 110	W sprawie harcerskiego kursu zimowego dla nauczycieli (lek) w Krzemieńcu	" 213
			" 111	W sprawie filmu p. t. „Toni z Wiednia”	" 214
			" 112	W sprawie planu pracy ognisk i grup metodycznych w roku szkolnym 1936/37	" 214
			" 113	Komunikaty	" 217

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

Dział Oświaty Pozaszkolnej	str. 221	Nowe książki i wydawnictwa	szer. 226
--------------------------------------	----------	--------------------------------------	-----------

CZĘŚĆ URZĘDOWA

100

§ 5.

ZARZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 20 października 1936 r. Nr. BP-13836/36
w sprawie wynagrodzenia kontraktowego personelu publicznych szkół kształcących zawodowych.

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 304) zarządzam co następuje:

§ 1.

Od dnia 1 września 1936 r. ustalam niżej podane normy wynagrodzenia, według których będzie obliczany udział Skarbu Państwa w pokrywaniu wynagrodzenia personelu publicznych szkół kształcących zawodowych.

§ 2.

Za nauczanie przedmiotów zawodowych i ściśle z zawodem związanych wyznaczam dla nauczycieli (kierowników) posiadających wyższe studia i przynajmniej trzyletnią praktykę zawodową normę wynagrodzenia miesięcznego za jedną godzinę w tygodniu w wysokości 13 zł.

§ 3.

Za nauczanie wszystkich przedmiotów w szkołach lub klasach (oddziałach, grupach) dla głuchoniemych i ociemniałych wyznaczam dla nauczycieli (kierowników) posiadających specjalne kwalifikacje do nauczania w tych szkołach lub klasach (oddziałach, grupach), uznane przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, — normę wynagrodzenia miesięcznego za jedną godzinę w tygodniu w wysokości 13 zł.

§ 4.

Za nauczanie, do którego nie mają zastosowanie §§ 2, 3 wyznaczam dla nauczycieli

(kierowników) normę wynagrodzenia miesięcznego za jedną godzinę w tygodniu zł. 9.

Wyznaczam następujące normy wynagrodzenia miesięcznego za kierownictwo:

- a) za kierownictwo szkoły liczącej 1 klasę (Oddział lub komplet) zł. 20
- b) za każdą następną klasę (Oddział lub komplet) zł. 10.

Kierownik szkoły może w drodze wyjątku ze względu na specjalne kwalifikacje lub ze względu na specjalne warunki organizacyjne szkoły otrzymać dodatkowe wynagrodzenie miesięczne w wysokości od 20 — 60 zł. na podstawie decyzji Ministra W. R. i O. P. lub władzy przez niego upoważnionej.

§ 6.

Jako normę wynagrodzenia kierownika wydziału (działu) powołanego w myśl okólnika Nr. 8 z dnia 15.I.1934 r. Nr. III TP-217/34, wyznaczam 100 zł. miesięcznie.

§ 7.

Za pracę wychowawczo-świeclicową oraz innego rodzaju pracę, polegającą na opiece nad młodzieżą, z wyjątkiem czynności opiekuna (wychowawcy) klasowego, tudzież za opiekę lekarską lub dentystyczną Minister W.R. i O.P., na wniosek Kuratora Okręgu Szkolnego, może przyznać miesięczne wynagrodzenie według normy od 20 — 40 zł.

§ 8.

Kierownik szkoły, kierownik wydziału, nauczyciel lub też instruktor, który przepracował w danym roku szkolnym pełnych 10 miesięcy otrzymuje dodatkowo wynagrodzenie za miesiąc 11-ty i 12-ty, jeżeli zaś przepracował pełnych 5 miesięcy lub więcej a mniej niż 10 miesięcy, otrzymuje dodatkowo wynagrodzenie za 1 miesiąc.

§ 9.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 września 1936 r.

Równocześnie tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy wydane w zakresie unormowanym niniejszym zarządzeniem.

Minister (—) *W. Świętosławski*.

101

OKÓLNİK MINISTRA W. R. i O. P.

z dnia 8 października 1936 r. (II.S-6573/36)

w sprawie uzupełnienia okólnika Nr. 38 z dnia 11 maja 1936 r. (II.S-2090/36 r.)*).

Okólnikowi Nr. 38 z dnia 11 maja 1936 r. (II.S-2090/36) w sprawie egzaminów na nauczycieli szkół średnich według rozporządzenia z dnia 29 stycznia 1923 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 68) nadaje Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego następujące brzmienie:

Końcowy termin działania Komisji Egzaminacyjnych dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich, określony w okólniku Nr. 88 z dnia 3 czerwca 1933 r. Nr. II.S-4506/33 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 130) na dzień 15 czerwca 1934 r., ustala się na koniec czerwca 1940 r. — z tem, że egzaminy, przewidziane w rozporządzeniu z dnia 29 stycznia 1923 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 68), mogą być przeprowadzane jedynie w stosunku do kandydatów, którzy dopuszczeni do egzaminów, nie zdążyli ich złożyć przed dniem 15 czerwca 1934 r., lub którzy pragną zdawać te egzaminy jako uzupełniające lub rozszerzające, posiadając już kwalifikacje do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminariach nauczycielskich — bądź na podstawie egzaminów, ustanowionych w myśl art. 1 ustawy z dnia 26 września 1922 r., dotyczącej kwalifikacji zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminariach nauczycielskich państwowych i prywatnych wraz ze zmianami, wprowadzonymi ustawą z dnia 16 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 864), — bądź też na podstawie postanowień przejściowych, zawartych w art. 5—13 przytoczonej ustawy.

Minister

(—) *W. Świętosławski*

*) Dz. Urz. Kuratorium O. S. Łuckiego Nr. 7 (131), poz. 78, 1936 r.

102

OKÓLNİK MINISTRA W. R. i O. P. Nr. 103.
z dnia 9 października 1936 r. (II S-7215/36)
w sprawie organizacji audycji muzycznych w państwowych gimnazjach ogólnokształcących.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje do wiadomości następującą instrukcję organizacyjną, oraz wskazówki programowe, którymi należy się kierować przy realizacji audycji muzycznych, nakazanych przez program nauki śpiewu i muzyki w państwowych gimnazjach ogólnokształcących.

1) Celem audycji muzycznych dla młodzieży gimnazjalnej jest przede wszystkim rozbudzenie estetycznej wrażliwości na przeżycia muzyczne, przyzwyczajenie do obcowania z muzyką i wyrobienie potrzeby jej słuchania.

Przy organizowaniu audycji wskazane jest korzystanie z pomocy jaką w tym względzie mogą okazać miejscowe stowarzyszenia muzyczne, poważniejsze szkoły muzyczne, a także instytucje powołane specjalnie do organizowania koncertów i audycji.

2) Najbardziej celową formą audycji jest ta, w której zachodzi bezpośredni kontakt muzyka-wykonawcy ze słuchaczem. Zatem, o ile tylko warunki na to pozwolą należy organizować przede wszystkim audycje muzyki żywej, przy czym wykonawcami audycji winni być artyści muzycy, bądź też wybitniejsze siły z pośród miłośników muzyki, względnie — dostatecznie przygotowani muzycznie uczniowie i zespoły uczniowskie.

3) W razie, gdyby wykonawcami byli nauczyciele-instrumentaliści, a także uczniowie, oraz zespoły uczniowskie, albo też muzycy-amatorzy z poza szkoły, należy zwrócić szczególną uwagę na to, by audycje stały na należytych poziomach artystycznym. Stwierdzono bowiem w ubiegłym roku szkolnym, że audycje, urządzane przez gimnazja we własnym zakresie działania, lub też przy pomocy niektórych szkół muzycznych, nie były dostatecznie przygotowane, lub też wykonanie ich przekraczało siły wykonawców, w innych wypadkach pewne szkoły muzyczne traktowały audycje, jako teren dla popisów swych uczniów. Zrozumiałem jest, że w tych warunkach audycje nie mogą spełnić swego zadania i zniechęcają młodzież do słuchania muzyki.

4) W większych miastach poszczególne dyrekcje gimnazjalne mogą organizować audycje indywidualne, lub też zbiorowo. Wspólne korzystanie z audycji zmniejsza ich koszt.

5) W szkołach, nieposiadających warunków dla zorganizowania audycji z bezpośrednim udziałem wykonawców, mogą mieć zasto-

sowanie audycje radiowe. Audycje te odbywać się będą od godz. 11.30 do godz. 12.00 w pierwszy czwartek każdego miesiąca, poczynając od października r.b. Skrócony czas trwania audycji radiowych nie wpływa na czas audycji, realizowanych w inny sposób, które jak w roku ubiegłym winny trwać godzinę lekcyjną i składać się z objaśnień (około 15 min.) i części muzycznej (około 30 min.).

6) Muzyka mechaniczna może mieć zastosowanie w wyjątkowych wypadkach i tylko wtedy, kiedy strona techniczna aparatu zapewnia wykonanie, odpowiadające wymaganiom artystycznej produkcji. Pierwszeństwo przed audycjami z płyt winny mieć audycje radiowe. Muzyka z płyt może znaleźć zastosowanie przy demonstrowaniu uczniom utworów, których nie można im przedstawić w innym wykonaniu. Należy mieć na uwadze, że muzyka mechaniczna (z płyt i radiowa) nie sprzyja nawiązaniu bezpośredniego kontaktu z młodzieżą i nie stwarza atmosfery koncertu, do której uczniów należy przyzwyczajać.

7) Specjalną uwagę należy poświęcić pogadankom, służącym dla objaśnienia programu i utworów. Objasniający powinien zdać sobie sprawę, że pogadanki te nie mają celów wyłącznie dydaktycznych, lecz mają pobudzić estetyczną wrażliwość ucznia, zbliżyć go do treści wykonywanych utworów i wytworzyć jak najżywsze zainteresowanie muzyką. Wiadomości o kompozytorach, formach muzycznych i t. p. nie powinny być podawane drobniogowo a całość objaśnień nie powinna mieć charakteru lekcji szkolnej.

15 minut przeznaczonych na pogadankę winny być podzielone pomiędzy krótki wstęp, objaśniający ogólny charakter audycji, oraz zapowiadanie i objaśnienie poszczególnych utworów lub grup utworów.

Tematy audycji muzycznych.

I. Rozwój sztuki muzycznej w okresie 1650 — 1750 (Dawni klasycy).

II. Druga połowa XVIII i początek XIX w. — klasycy wiedeńscy: Haydn, Mozart, Beethoven.

III. Romantycy: Schubert, Weber, Schumann, Mendelssohn, Chopin.

IV. Klasycy i romantycy — zestawienie najbardziej charakterystycznych utworów dla dwóch tych stylów.

V. Moniuszko.

VI. Chopin.

VII. Muzyka narodowa polska i obca.

VIII. Muzyka polska po Chopinie.

IX. Muzyka współczesna.

Przy układaniu programów szczegółowych według powyższego planu ogólnego należy

wziąć pod uwagę przystępność utworów muzycznych, oraz stopniowanie ich trudności. Nie należy zatem z pośród utworów J. S. Bacha wybierać jego dzieł dłuższych, lecz np. „Arie”, która dostatecznie scharakteryzuje styl kompozytora. Jakkolwiek w cyklu tematów audycji uwzględniono po części historyczny rozwój sztuki muzycznej, to jednak w objaśnieniach należy unikać szczegółowych pogadarek historycznych i zastosować się do wskazówek zawartych w p. 7-ym.

Jako przykład orientacyjny, nie obowiązujący w szczegółach, podaje się następujący fragment programu audycji I-ej bez udziału orkiestry:

1) Corelli—Tartini—Wariacje na skrzypce.

2) J. S. Bach — Aria (skrzypce).

3) N. Jomelli — Ptaszniczka (sopran).

4) G. Pergolese — „Tre giorni” (sopran).

5) W. Gluck — Melodia (skrzypce).

W objaśnieniach należałoby uwydatnić indywidualne cechy charakterystyczne utworów zwłaszcza zbliżonych pod względem tempa (2, 4, 5), a przez to pozornie podobnych.

Zaznacza się, że audycje muzyczne, objęte są obowiązkowym programem nauczania w gimnazjum i że wobec tego należy je przeprowadzić w planie pracy szkolnej.

Wymienione wyżej wskazania winny być dostosowane do warunków miejscowych, w jakich znajdują się poszczególne szkoły. Dyrekcje szkół zatem powinny przed zorganizowaniem audycji przeprowadzić odpowiednio przystosowania, w porozumieniu z kuratorskimi instruktorami śpiewu i muzyki, w tych zaś Okręgach szkolnych, które nie posiadają instruktorów — z instruktorem ministerialnym.

Instrukcja niniejsza obowiązuje aż do odwołania.

Minister

(—) W. Świątłowski

103

OKÓLNIA MINISTERSTWA W.R. i O.P. Nr. 107.

z dnia 24 października 1936 r. (I. Praw-1481/10/36)

o wysyłaniu korespondencji międzyszkolnej uczniowskiej do szkół za granicą.

Nawiązując do okólnika Nr.182 z dnia 17 grudnia 1934 r. (I. Praw.1481/137/34) o wysyłaniu korespondencji międzyszkolnej uczniowskiej (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 10, poz. 160) Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zawiadamia, że wobec zgody Ministerstwa Poczty i Telegrafów, wyrażonej w piśmie z dnia 19 września 1936 r. Nr. PZ. 201, dozwol-

lone jest wysyłanie w formie przesyłek zbiorowych korespondencji międzyszkolnej uczniowskiej za opłatą przewidzianą dla papierów handlowych również do szkół za granicą, pod warunkiem, że zawartość przesyłki odpowiada pojęciu papierów handlowych, że nadawcą będzie dana szkoła, do której uczęszczają autorzy wypracowań, adresatem zaś — jedna ze szkół za granicą.

Warunkiem jednak zasadniczym papieru handlowego (i „wypracowania uczniowskiego”) jest, iż nie może zawierać korespondencji bieżącej lub osobistej, w przeciwnym bowiem razie nabiera cech listu i podlega wyższej opłacie taryfowej.

Pod pojęciem więc „wypracowań uczniowskich” należy rozumieć wypracowania (zadania), napisane przez uczniów na pewien określony przez szkołę (profesora) temat, nawet w formie zewnętrznej listu, z wykluczeniem jednak charakteru korespondencji osobistej i bieżącej; w związku z tym wypracowania omawiane nie mogą zawierać imion i nazwisk adresatów — uczniów szkoły zagranicznej.

Dozwolone natomiast jest umieszczanie na wypracowaniach nazwisk i imion ich autorów oraz dołączanie do przesyłki kartki lub wykazu z wylczeniem załączników lub powoływaniem się na poprzednie pisma nadawcy lub adresata.

Podając powyższe do wiadomości, Ministerstwo W. R. i O. P. dodaje i przypomina, że:

- 1) przesyłka, zawierająca wypracowania uczniowskie, powinna być nadawana w stanie otwartym i zaopatrzona w napis „Papiers d'affaires — dévoirs d'éleves”;
- 2) przesyłka taka może zawierać wypracowania kilku uczniów danej szkoły;
- 3) jako nadawca przesyłki figurować powinna dana szkoła (z ewent. oznaczeniem numeru klasy), jako adresat zaś — szkoła zagraniczna;
- 4) wypracowania uczniowskie mają odpowiadać warunkom przytoczonym wyżej;
- 5) przesyłka nie może zawierać innej korespondencji prócz wypracowań;
- 6) poszczególne wypracowania nie mogą być wkładane do oddzielnych kopert, lecz powinny być przesyłane w jednej wspólnej, otwartej kopercie lub opakowaniu;
- 7) przesyłka powinna być należycie opłacona znaczkami według taryfy dla papierów handlowych, której opłaty w obrocie zagranicznym wynoszą obecnie: „do 250 g — 50 groszy, za każde dalsze 50 g — 10 groszy”.

Unormowanie w sposób powyższy zagranicznej korespondencji międzyszkolnej winno być wykorzystane jako środek do zacieśnienia kontaktu ze szkolnictwem za granicą.

p. o. Dyrektora Departamentu
(—) A. Nowak

104

OKÓLNIK MINISTERSTWA W. R. i O. P. Nr. 97.

z dnia 30 września 1936 r. (l. R-7765/36).

w sprawie opłat stemplowych od umów z lekarzami i dentystami szkolnymi.

Ministerstwo zwraca uwagę na końcowy ustęp wykładni ustawy o opłatach stemplowych nr. 461, ogłoszonej w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Skarbu z dnia 21.IX-1936 r. Nr. 25, poz. 752 treści następującej:

„Z lekarzami i dentystami *szkolnymi* zawiera Skarb Państwa, zgodnie z § 4 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 24.I-1934 r. Nr. BP-2753/34, ogłoszonego w N-rze 1 Dziennika Urzędowego Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z r. 1934 (str. 51), umowy o pracę według wzoru A, umieszczonego w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1930 r. na str. 547. Ponieważ wzór ten powołuje art. 22 ustawy o państwowej służbie cywilnej, więc pismo, sporządzone według tego wzoru, jest wolne od opłaty stemplowej na mocy art. 91 (punktu 1) u. o. s. (L. D. V. 47416/5/36)”.

Naczelnik Wydziału
(—) A. Nowak

105

OKÓLNIK MINISTERSTWA W. R. i O. P. Nr. 99

z dnia 6 października 1936 r. (l. Bud-2537/36)

o powierzaniu robót rzemieślnikom.

Przepisy prawa przemysłowego (rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468 w brzmieniu ustawy z dnia 10 marca 1934 r. Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 350) postanawiają, że trudnić się rzemiosłem można dopiero po uzyskaniu karty rzemieślniczej, którą wydają władze przemysłowe I instancji po wykazaniu się przez petenta posiadaniem odpowiedniego uzdolnienia zawodowego.

Przepis powyższy nie jest ściśle przestrzegany przez znaczną ilość osób prowadzą-

cych samoistne rzemiosło. Przyczyną tego jest w przeważnej ilości wypadków brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych, wymaganych do uzyskania karty rzemieślniczej. Mimo to osoby prowadzące nielegalnie rzemiosło podejmują się wszelkich prac, częstokroć nawet b. poważnych, którym w wielu wypadkach sprostać nie mogą, wywołując swą działalnością rozgoroczenie rzemiosła legalnego, widzącego w rzemiosle nielegalnym niebezpiecznego konkurenta, który nie ponosząc ciężarów publicznych, zwycięża rzemiosło legalne swą ceną, podważając równocześnie jakością wykonanej roboty zaufanie społeczeństwa do całego rzemiosła.

Zaznaczyć przytem należy, że ten stan rzeczy, będący jawnym łamaniem przepisów, zawiera w sobie niebezpieczeństwo obniżenia poziomu rzemiosła, pociągając za sobą równocześnie poważne straty w gospodarstwie społecznym, wywołane niefachowością osób trudniących się rzemiosłem. Pozornie niska bowiem cena, wskutek nieumiejętnego wykonywania prac łączy się zwykle z poważnymi stratami materialnymi, a często nawet z niebezpieczeństwem zdrowia i życia ludzkiego.

Z memoriałów i skarg, napływających do Ministerstwa Przemysłu i Handlu od związków i stowarzyszeń rzemieślniczych wynika, że brak należytego zrozumienia powyższych zagadnień daje się zauważyć nie tylko w szerokich rzeszach społeczeństwa, lecz także w instytucjach publicznych, które ulegając sugestii pozornie niskich cen, powierzają wykonanie robót rzemieślniczym osobom niefachowym i nielegalnie trudniącym się rzemiosłem.

Wobec tego Ministerstwo zarządza, aby przy powierzaniu wykonawstwa robót, wchodzących w zakres rzemiosł, wymienionych w art. 142 powołanego wyżej prawa przemysłowego oferenci wykazywali się posiadaniem odnośnych kart rzemieślniczych.

p. o. Dyrektora Departamentu
(—) *A. Nowak*

106

ZARZĄDZENIE MINISTERSTWA W. R. i O. P.

z dnia 20.X-1936 r. Nr. I. Praw-2072/109/36.

w sprawie wydawania duplikatów świadectw szkolnych.

Do czasu wydania ogólnych norm w sprawie wydawania duplikatów świadectw szkolnych, mających charakter dokumentu, w razie zagubienia oryginałów, Ministerstwo Wyznań

Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje następujące wytyczne postępowania w wypadkach zgłaszania się osób o wydanie duplikatu świadectwa (świadectwa dojrzałości, dyplomu na nauczyciela szkół powszechnych i t. d.).

- 1) Celem zapobieżenia możliwym nadużyciom należy ograniczać wydawanie duplikatów świadectw jedynie do wypadków zniszczenia (zagubienia) oryginałów, po uprzednim ogłoszeniu przez osobę zainteresowaną o fakcie utraty świadectwa w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Duplikat może być wydany w zasadzie tylko jeden raz.
- 2) Zagubienie (zniszczenie) oryginału świadectwa powinno być w podaniu petenta uprawdopodobnione podaniem okoliczności, w jakich to nastąpiło.
- 3) Tożsamość osoby petenta winna być stwierdzona z całą skrupulatnością.
- 4) O wydaniu duplikatu decyduje Kuratorium. Kuratorium zleca wydanie duplikatu dyrekcji szkoły, która wystawiła w swoim czasie oryginał świadectwa; jeżeli szkoła, która wystawiła oryginał świadectwa już nie istnieje, duplikat świadectwa wystawia Kuratorium na podstawie akt odnośnej szkoły.
- 5) Duplikat świadectwa wystawia się na blankiecie właściwym dla danego świadectwa, wypełniając rubryki jak w oryginalnym świadectwie:

Na str. 1 blankietu, u góry, należy wypisać czytelnie czerwonym atramentem i podkreślić wyraz „Duplikat”. Przed podpisami, pod tekstem świadectwa, dodać należy wyrazy: „Oryginał podpisali:”, po czym w odpowiednich miejscach wypisuje się nazwiska osób, których podpisy figurowały na oryginale świadectwa.

Przetworzony w ten sposób duplikat podpisuje własnoręcznie dyrektor szkoły, uwidacznia datę wystawienia duplikatu i odciska pieczęć urzędową szkoły.

O wydaniu duplikatu należy uczynić odpowiednią adnotację w aktach szkolnych z których zaczerpnięto dane do wypełnienia rubryk duplikatu.

Za wydanie duplikatu świadectwa pobiera się takse (opłatę) w wysokości określonej okólnikami Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Nr. 93 z 24.VI.1934 r. (Dz. Urz. Nr. 6 — 7, poz. 98), Nr. 78 i Nr. 78 z 8.IX.1935 r. (Dz. Urz. Nr. 8, poz. 159 i poz. 160), Nr. 97, Nr. 98 i Nr. 100 z 30.XI.1935 r. (Dz. Urz. Nr. 12 poz. 211, poz. 212, i poz. 214) oraz Nr. 46 z 19.V.1936 r. (Dz. Urz. Nr. 3, poz. 65).

Powyższe okólniki oraz okólnik Nr. 45 z 19.V.1936 r., wyjaśniają również sprawę pobierania opłaty stemplowej, którą uiszcza pe-
tent niezależnie od powyższych taks.

p. o. Dyrektora Departamentu
(—) *A. Nowak.*

107

OKÓLNİK MINISTERSTWA W. R. i O. P.

z dnia 19.X.1936 r. Nr. II-W.-6399/36
w sprawie wystawy przeciwalkoholowej
Abstynenckiej Ligi Kolejowców.

Abstynencka Liga Kolejowców przy po-
parciu Ministerstwa Komunikacji uruchamia
wagon — wystawę przeciwalkoholową, wy-
posażoną w preparaty, wykresy, rysunki, obrazy
i inne pomoce naukowe zaznajamiające z za-
gadnieniem alkoholizmu.

Ministerstwo przychylając się do prośby
Ligi zezwala na zorganizowanie w czasie po-
stoju wagonu — wystawy na dworcu kolej-
wym danej miejscowości zbiorowych wycieczek
młodzieży klasy 6 i 7 szkół powszechnych
oraz szkół ogólnokształcących i zawodowych
pod kierunkiem nauczycieli w godzinach
poza lekcyjnych.

Podsekretarz Stanu

(—) *Jerzy Ferek Bleszyński.*

108

OKÓLNİK KURATORIUM OKR. SZK. ŁUCKIEGO

z dnia 15 października 1936 r. Nr. I-19113/36
w sprawie opłat stemplowych od wyciągów
z akt stanu cywilnego.

Ministerstwo Skarbu pismem z dnia 16 lip-
ca 1936 r. Nr. D. V. 48819/5/36 powiadomiło,
że wyciągi i inne świadectwa z akt stanu cy-
wilnego, wydane osobom, wymienionym w art.
144 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U R. P.
Nr. 64, z 1935 r., poz. 404) a w szczególności
kierownictwom publicznych szkół powszechnych
na skutek urzędowego zapotrzebowania
przez te kierownictwa, są wolne od opłaty
w myśl art. 160 (pkt. 3) powołanej ustawy.

Ponieważ jednak rodzice dzieci szkolnych
nie należą do osób, wymienionych w art. 144
(punkty 1—5), wyciągi i inne świadectwa, wy-
dane rodzicom nawet w celu przedłożenia tych
wyciągów władzom szkolnym, podlegają nor-

malnej opłacie stemplowej, przewidzianej w art.
155 powołanej ustawy.

Powyższe wyjaśnienie Ministerstwa Skarbu
podaje do wiadomości Kierownictwom publicz-
nych szkół powszechnych dla celów związa-
nych z wykonywaniem i kontrolą obowiązku
szkolnego zaznaczając, że Kierownictwa pub-
licznych szkół powszechnych mogą stosować
procedurę, o której mowa w ustępie pierwszym,
tylko wyjątkowo w przypadkach istotnej
potrzeby, a w szczególności także w razie no-
torycznego ubóstwa rodziców.

Zarządzenie to dotyczy wyciągów i świa-
dectw odnoszących się do pojedynczych osób;
wykazy dzieci poszczególnych roczników, po-
trzebne do corocznego uzupełniania metryki
szkolnej, mogą być uzyskiwane tak, jak prak-
tyka, stosowana w danej miejscowości to usta-
liła na podstawie porozumienia Kierownictwa
szkoły z Urzędem Stanu Cywilnego.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) *Dr. E. Nowicki.*

109

OKÓLNİK KURATORIUM OKR. SZK. ŁUCKIEGO

z dnia 22 października 1936 r. Nr. II-20390/36
w sprawie ministerialnych instruktorów w szko-
łach średnich ogólnokształcących.

Na podstawie pisma Ministerstwa W. R.
i O. P. z dnia 7.X.36 r. Nr. II. S-7020/36 podaje
do wiadomości wykaz instruktorów poszczegól-
nych przedmiotów nauczania w szkołach śred-
nich ogólnokształcących, czynnych w b.r. szkol-
nym, wraz z rozkładem dyżurów w Minister-
stwie i Centralnych Pracowniach Dydaktycz-
nych (Tabl. Nr. 1) oraz wykaz dni i godzin
zajęć asystentów tych pracowni (Tabl. Nr. 2).

Zasadniczym zadaniem instruktorów w b.r.
będzie praca w zakresie porządkowania do-
tychczasowych spostrzeżeń i opracowywania
najważniejszych trudności w realizowaniu pro-
gramu, ponadto współpraca i opieka nad ogni-
skami i grupami metodycznymi oraz organi-
zacja nowych ośrodków dokształcania nauczy-
cieli, z czym związane będą wyjazdy w teren
i odwiedzanie szkół.

Nadto instruktorzy p.p. dr. Szyszkowski
i Dańcewiczowa zbierać będą materiał z za-
kresu realizacji programu języka polskiego
w szkołach mniejszościowych zwłaszcza z nie-
polskim językiem nauczania.

Podobnie jak w latach ubiegłych w b.r.
szkolnym czynna będzie czytelnia czasopism
i książek przy Centr. Pracowniach Dydaktycz-
nych w poniedziałki, środy i piątki od godz.

18 — 20. W b. r. szkolnym przy Pracowniach zorganizowane będą również pokazy z zakresu realizacji programów biologii w kl. IV, wystawa pomocy naukowych z fizyki dla klasy IV, stała wystawa, ilustrująca metody nauczania zajęć praktycznych a w związku z korelacją fizyki

i robót ręcznych — pokaz pomocy naukowych, wykonanych przez uczniów ew. inne.

O terminach pokazów i wystaw Kuratorium zawiadomi szkoły oddzielnie.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) *Dr. E. Nowicki*

Tabela Nr. 1.

Rozkład dyżurów instruktorów ministerialnych.

NAZWISKO i IMIĘ	PRZEDMIOT	D Y Ż U R Y	
		w Ministerstwie	w pracowni dydakt.
Alichniewicz Józef	fizyka	wtorek 10 ¹ / ₂ —11 ¹ / ₂	poniedz. 18 — 19
Bielecki Bronisław	matematyka	wtorek 10 — 11	poniedz. 18 — 19
Buczowski Franciszek	zajęcia prakt. i rys. szk. m.	poniedz. 13 — 14	poniedz. 18 — 19
Czerwińska Helena	seminaria ochron.	Seminarium dla Wych. przedszkoli — 6 Sierpnia 21. Telefon Nr. 9.83-83	
Dańciewiczowa Jadwiga	jęz. polski	wtorek 13 ¹ / ₂ —14 ¹ / ₂	poniedz. 18 — 19
Dewitzowa Wanda	jęz. niemiecki	poniedz. 13 — 14	poniedz. 18 — 19
Dr. Gawecki Bolesław	fizyka i prop. filoz.	poniedz. 13 — 14	sobota 14 — 15
Gemborek Edward	biologia	poniedz. 13 — 14	poniedz. 18 — 19
Harabaszewski Jan	chemia	poniedz. 14 — 15	poniedz. 18 — 19
Janiszewski Michał	geografia	piątek 11 ¹ / ₂ —12 ¹ / ₂	piątek 18 — 19
Mączak Antoni	biologia	wtorek 10 — 11	poniedz. 18 — 19
Dr. Mrozowska Halina	historia	wtorek 10 — 11	sobota 12 — 13
Nieniewska Halina	jęz. francuski	wtorek 13 — 14	poniedz. 17 ¹ / ₂ —18 ¹ / ₂
Dr. Szyszkowski Władysław	jęz. polski	wtorek 13 — 14	wtorek 14 — 15
Vogelsang Maria	zaj. prakt. i rys. szk. żeńsk.	poniedz. 14 — 15	poniedz. 18 — 19
Wuttke Gustaw	geografia	wtorek 14 — 15	poniedz. 18 — 19

U W A G A: W sprawach realizowania programu audycji muzycznych należy się zwracać do Tadeusza Mayznera, ministerialnego instruktora śpiewu dla szkół powszechnych. Dyżur w ministerstwie w piątek od godz. 11—12, III piętro, pokój Nr. 46. Tel. 181.

Tabela Nr. 2.

Wykaz dni i godzin, w których przyjmują asystenci C. P. D.

P R A C O W N I A	Poniedziałek	Środa	Piątek	Sobota
Języka polskiego	18 — 19	18 — 19	18 — 19	14 — 15
Języków nowożytnych	„	„	„	„
Filologii klasycznej	„	„	„	„
Historii	„	„	„	„
Wychowawcza	„	„	„	„
Geografii	„	„	„	„
Biologii	„	„	„	„
Chemii	„	„	„	„
Fizyki	„	„	„	„
Matematyki	„	„	„	„
Zajęć praktycznych — w szk. męsk.	„	„	„	„
„ „ — w szk. żeńsk.	„	„	„	nie czynna
Śpiewu i muzyki				

110

OKÓLNİK KURATORIUM O. S. Ł. Nr. 47

z dnia 26.X.1936 r. Nr. OH-21290/36

w sprawie Harcerskiego Kursu Zimowego dla nauczycieli (lek) w Krzemieńcu.

Do
P. P. Inspektorów Szkolnych, Dyrekcji
Szkół Ogólnokształcących, Szkół Zawodowych oraz wszystkich szkół publicznych i prywatnych.

Celem zaznajomienia nauczycielstwa z ideowymi i metodycznymi zasadami harcerstwa, prowadzeniem drużyn i gromad zuchowych oraz prowadzeniem ćwiczeń polowych w zimie, Kuratorium organizuje w okresie ferii zimowych Koedukacyjny Kurs Harcerski dla nauczycieli (ek) w Krzemieńcu. W programie kursu przewidziana jest nadto nauka jazdy na nartach.

Kurs odbędzie się w czasie od 2.I.1937 r. (godzina 8 rano) do 9.I.1937 r.

Uczestnikami kursu mogą być nauczycieli (lki) wszelkich kategorii szkół.

Wpisowe i opłata za kurs wraz z pełnym utrzymaniem i pomieszczeniem wynosi 18—20zł.

Wyżywienie i zakwaterowanie w internacie Państw. Prawosł. Seminarium Duchownego.

Zgłoszenia wraz z wpisowym 5 zł., przysyłać należy bezpośrednio na ręce Okręgowego Instruktora Harcerstwa mgr. Adamcia Leopolda w Równem Kuratorium O. S. Ł.

Zgłoszenie na kurs winno zawierać następujące dane: 1) imię i nazwisko, rok urodzenia, wyznanie, stanowisko służbowe oraz adres, pod którym należy przesłać przyjęcie na kurs; 2) deklarację, iż kandydat przybędzie punktualnie na kurs, podda się regulaminowi kursu i w dniu przybycia nań wpłaci należną kwotę za pobyt i utrzymanie.

Termin zgłoszeń upływa 14 grudnia 1936 r. Koszty przejazdów ponoszą uczestnicy, przy czym korzystać będą z przejazdów ulgowych według taryfy wojskowej. Zaświadczenia na przejazd ulgowy wydają odnośne obwodowe Komendy P. W. na podstawie kart przyjęcia.

Kandydaci przyjęci na kurs otrzymają szczegółowe informacje oraz wskazówki w sprawie przejazdu i wyekwipowania.

Na miejscu będzie można za pewną opłatą wypożyczyć narty.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) *Dr. E. Nowicki.*

111

OKÓLNIA MINISTERSTWA W. R. i O P.

z dnia 23 października 1936 r. Nr. Szt. 56-2/36

w sprawie filmu p. t. „Toni z Wiednia”.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego poleca uwadze film p. t. „Toni z Wiednia”, jako nadający się do wyświetlania przed młodzieżą szkół powszechnych i średnich.

Naczelnik Wydziału

(—) *Dr. Wł. Zawistowski.*

112

OKÓLNIA KURATORIIUM OKR. SZK. ŁUCKIEGO

z dnia 28.X.36 r. Nr. II-20942/36

w sprawie planu pracy ognisk i grup metodycznych w roku szkolnym 1936/37.

Poniżej podaję do wiadomości komunikat w sprawie planu pracy ognisk i grup metodycznych w Okręgu Szkolnym Łuckim w roku szkolnym 1936/37.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) *Dr. E. Nowicki.*

K o m u n i k a t

w sprawie planu pracy ognisk i grup metodycznych w Okręgu Szkolnym Łuckim w roku szkolnym 1936/37.

1. *Ognisko metodyczne jez. polskiego w Gimnazjum Państwowym im. Tad. Kościuszki w Łucku.*

I. Rejon ogniska obejmuje wszystkie szkoły średnie ogólnokształcące Okręgu Szkolnego Łuckiego.

Kierownikiem ogniska jest nauczyciel Gimnazjum Państw. im. Tad. Kościuszki w Łucku Dr. Marian Pisowicz.

II. Członkowie ogniska tworzą następujące grupy metodyczne:

1) grupa dubieńska — obejmuje nauczycieli z Dubna,

2) grupa kowelska — obejmuje nauczycieli z Kowla i Sarn,

3) grupa krzemieniecka — obejmuje nauczycieli z Krzemieńca,

4) grupa łucka — obejmuje nauczycieli z Łucka i Horochowa,

5) grupa rówieńska — obejmuje nauczycieli z Równego, Ostroga i Zdołbunowa,

6) grupa włodzimierska — obejmuje nauczycieli z Włodzimierza.

Zadaniem grup metodycznych będzie:

1) opracowywanie na własnych terenach zagadnień, podanych poniżej jako tematy konferencji rejonowych ogniska,

2) praca nad wybranym zagadnieniem, zgłoszonym przez grupę na rok szkolny 1936/37,

3) organizowanie lekcji pokazowych i wzajemnych hospitacji w związku z opracowywanymi zagadnieniami.

Grupy metodyczne pracują w porozumieniu z Kierownikiem ogniska.

III. W roku szkoln. 1936/37 odbędą się dwie konferencje rejonowe ogniska:

1) w listopadzie w Łucku. Tematy:

a) nauka o języku w klasie IV,
b) lektura Pana Tedeusza i Zemsty w nowym gimnazjum.

2) w marcu w Kowlu. Tematy:

a) ćwiczenia w mówieniu i pisaniu w kl. IV,
b) wycieczki w nauczaniu języka polskiego.

Na obu konferencjach będą wygłoszone komunikaty metodyczno-dydaktyczne i naukowe. W programie drugiej konferencji przewiduje się referat naukowy, do którego wygłoszenia będzie zaproszona siła naukowa z zewnątrz.

IV. Kierownik ogniska będzie pozostawał w jak najściślejszym kontakcie z grupami metodycznymi. Członkowie ogniska będą mogli hospitować lekcje Kierownika we czwartki, piątki i soboty. Korespondencję z ogniskiem można skutecznie przez kancelarie szkolne.

V. W konferencjach grup i ognisk mogą brać udział także nauczyciele szkół średnich ogólnokształcących i saminariów nauczycielskich, przydzieleni do pracy w szkołach powszechnych.

2. *Ognisko metodyczne języka francuskiego w Gimnazjum Państwowym im. Tadeusza Kościuszki w Łucku.*

I. Rejon ogniska obejmuje wszystkie gimnazja Okręgu Szkolnego Łuckiego.

Kierowniczką ogniska jest nauczycielka Gimn. Państw. im. Tad. Kościuszki w Łucku p. Maria Peretiatkiewicz.

II. Członkowie ogniska tworzą następujące grupy metodyczne:

1) grupa łucka — obejmuje nauczycieli z Łucka,

- 2) grupa krzemieniecka — obejmuje nauczycie z Krzemieńca i Dubna,
- 3) grupa rówieńska — obejmuje nauczycieli z Równego.

Grupy będą pracowały nad zagadnieniem, podanym poniżej jako temat konferencji rejonowej oraz będą zbierały spostrzeżenia dotyczące realizacji programu klasy III, nadto w zakresie pracy grup wejdzie omawianie ważniejszych artykułów z czasopism oraz książek, dostarczonych przez ognisko.

III. W roku szkolnym 1936/37 odbędzie się jedna konferencja rejonowa ogniska w marcu. Tematy:

- a) nauczanie gramatyki według nowego programu,
- b) realizacja programu klasy III.

Na konferencji będzie wygłoszony wykład o charakterze informacyjno-naukowym przez siłę naukową, zaproszoną z zewnątrz.

IV. Kierowniczka będzie pozostawała w ścisłym kontakcie z grupami lokalnymi i poszczególnymi nauczycielami, nie należącymi do żadnej z grup. Lekcje Kierowniczkę w ognisku można hospitować we środy i czwartki. Korespondencję z ogniskiem należy uskutecznić przez kancelarię szkolną.

Wykazy nowozakupionych książek do biblioteki ogniska będą ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Kuratorium O. S. Ł.

3. *Ognisko metodyczne geografii w Gimnazjum Państwowym im. Tad. Czackiego w Krzemieńcu (w Liceum Krzemienieckim).*

I. Rejon ogniska obejmuje wszystkie gimnazja Okręgu Szkolnego Łuckiego.

Kierownikiem ogniska jest p. Franciszek Mączak, profesor Liceum Krzemienieckiego.

II. Ognisko zorganizuje w roku szkolnym 1936/37 dwie konferencje rejonowe:

- 1) w październiku we Włodzimierzu i Porocku, poświęconą w części metodycznej zagadnieniom klasy IV, w części naukowej sprawom Wołynia Grzędowego;
- 2) w maju w Ostrogu i Dermaniu — zebranie wyników pracy w ciągu roku, w części naukowej: zapoznanie się z problemami masywu Pełczy-Mizocza.

III. Lekcje Kierownika w ognisku można hospitować we środy i czwartki od 8—12, w inne dni po uprzednim porozumieniu się z Kierownikiem. Korespondencje z ogniskiem należy uskutecznić przez kancelarię szkolną.

4. *Ognisko metodyczne zajęć praktycznych w Gimnazjum Państwowym im. Tadeusza Kościuszki w Równem.*

I. Rejon ogniska obejmuje wszystkie szkoły średnie ogólnokształcące Okręgu Szkolnego Łuckiego.

Kierownikiem Ogniska jest nauczyciel

Gimnazjum Państwowego im. Tad. Kościuszki w Równem Mikołaj Żuk.

II. W roku szkolnym 1936/37 będą czynne następujące grupy lokalne:

- 1) grupa kowelska — obejmuje nauczycieli z Kowla i Maciejowa; w miarę możliwości w pracach grupy biorą udział nauczyciele z Włodzimierza,
- 2) grupa krzemieniecka — obejmuje nauczycieli z Krzemieńca i, w miarę możliwości, z Dubna,
- 3) grupa łucka — obejmuje nauczycieli z Łucka i Horochowa,
- 4) grupa rówieńska — obejmuje nauczycieli z Równego i Zdobunowa; z grupą tą będą współpracować w miarę możliwości nauczyciele z Ostroga i Sarn.

Grupy lokalne będą miały za zadanie:

- 1) opracowywanie zagadnień, wymienionych poniżej jako tematy konferencji rejonowych ogniska,
- 2) opracowanie następujących zagadnień w formie referatów:
  - a) sposoby rozwijania logizmu konstrukcyjnego u młodzieży,
  - b) korelacja innych przedmiotów z zajęciami praktycznymi,
- 3) organizowanie lekcji pokazowych w związku z opracowywanymi zagadnieniami.

Jest wskazane, by materiał zebrany w związku z pracą grup nad zagadnieniami, które mają być omawiane na konferencjach rejonowych, był nadsyłany do ogniska na 3 tygodnie przed konferencją.

III. Ognisko zorganizuje dwie konferencje rejonowe:

- 1) w listopadzie w Równem. Tematy:
  - a) jednostka metodyczna w nauczaniu zajęć praktycznych w klasie IV,
  - b) formowanie (kuciej blachy,
  - c) budowa ogniów, akumulatorów motorków (ćwiczenia praktyczne),
- 2) w kwietniu w Kowlu. Temat:
  - a) organizacja pracy seryjnej na lekcjach zajęć praktycznych, nadto komunikaty bibliograficzne i zwiedzenie warsztatów mechanicznych P. K. P.

IV. Kierownik ogniska będzie postawał w ścisłym kontakcie z grupami. Jest pożądané, by konferencje grup odbywały się przynajmniej raz na okres, w piątki lub soboty. Lekcje Kierownika w ognisku można hospitować we wtorki; Kierownik będzie udzielał porad miejscowym członkom ogniska w poniedziałki od godziny 13—15, a w inne dni po porozumieniu się z nim.

5. *Samodzielna grupa metodyczna biologii w Gimnazjum Państwowym im. Mikołaja Kopernika we Włodzimierzu.*

I. Samodzielna grupa metodyczna biologii we Włodzimierzu spełnia funkcje ogniska

metodycznego. Grupa obejmuje wszystkie państwowe i prywatne gimnazja Okręgu Szkolnego Łuckiego.

Kierowniczką grupy jest p. Inż. Aniela Podgórska.

II. Praca w rejonie będzie się odbywała w obrębie ustalonych już grup lokalnych:

- 1) grupy kowelskiej, obejmującej nauczycieli z Kowla, Maciejowa i Włodzimierza,
- 2) grupy krzemienieckiej, obejmującej nauczycieli z Krzemieńca i Dubna,
- 3) grupy łuckiej, obejmującej nauczycieli z Łucka i Horochowa,
- 4) grupy rówieńskiej, obejmującej nauczycieli z Równego, Ostroga, Sarn i Zdobunowa.

Grupy lokalne będą pracowały a) nad realizacją zagadnień, wybranych w ub. roku szkolnym, b) nad jednym z następujących zagadnień, związanych z nauką o człowieku: 1) system nerwowy, 2) choroby zakaźne, 3) wydalanie, — które będzie przesłane przez ognisko poszególnym grupom do przemyślenia i opracowania.

Ad a) Na drugiej konferencji rejonowej grupy lokalne zdadzą sprawę z wyników realizacji swych projektów.

Ad b) Grupy przemyślą dokładnie, co z zakresu danego materiału będzie można opracować z uczniami przy pomocy:

- a) podręcznika,
- b) ćwiczeń uczniowskich,
- c) ćwiczeń demonstracyjnych,
- d) lektury.

Po przerobieniu materiału na lekcjach zostaną ustalone tezy i tak opracowany przez wszystkie grupy materiał będzie na drugiej konferencji rejonowej poddany dyskusji i ostatecznemu omówieniu.

Nadto grupy będą dążyły do pogłębienia zagadnień, opracowanych w ub. latach, przy czym zwróci się uwagę na te zagadnienia, przy których napotyka się na największe trudności, mianowicie: a) na wycieczki, b) hodowle, c) ogród szkolny.

III. Pierwsza konferencja rejonowa w październiku została poświęcona ćwiczeniom fizjologicznym z zakresu nauki o człowieku, na drugiej konferencji, w maju będą omówione wyniki pracy nad jednym z zagadnień, podanych w punkcie II.

IV. Kierowniczka samodzielnej grupy metodycznej będzie pozostawać w kontakcie z grupami lokalnymi. Lekcje Kierowniczki można hospitować w poniedziałki od godziny 10—14 i we wtorki od 8—14. Konferencje indywidualne z członkami grupy Kierowniczka będzie odby-

wać w poniedziałki, wtorki i środy przed południem, ponadto można się zwracać drogą korespondencyjną za pośrednictwem kancelarii szkolnych.

6. Samodzielna grupa metodyczna matematyki w Gimnazjum Państwowym im. Tad. Kościuszki w Równem.

I. Samodzielna grupa metodyczna matematyki w Równem spełnia funkcje ogniska metodycznego. Do grupy należą wszystkie państwowe i prywatne gimnazja Okręgu Szkolnego Łuckiego.

Kierownikiem grupy jest nauczyciel Gimnazjum Państwowego im. Tad. Kościuszki w Równem p. Atanazy Kowalski.

II. Samodzielna grupa metodyczna będzie dążyć do zorganizowania w roku szkolnym 1936/37 grup lokalnych, których zadaniem byłoby:

- 1) przygotowywanie materiałów do dyskusji w związku z zagadnieniami, wysuniętymi jako tematy konferencji rejonowej,
- 2) opracowywanie tematów, wybranych lub zgłoszonych przez grupy do zreferowania na konferencji rejonowej,
- 3) zorganizowanie lekcji pokazowych, sprawozdań z lekcyj, komunikatów bibliograficznych oraz sprawozdań z lektury dzieł i czasopism.

Przewiduje się utworzenie następujących grup lokalnych: kowelskiej, krzemienieckiej, łuckiej, rówieńskiej wraz ze Zdobunowem i włodzimierskiej. Byłoby pożądane, by członkowie przebywający w miejscowościach, w których jest tylko jedna szkoła średnia, pracowali w porozumieniu z najbliższą grupą lokalną.

III. W roku szkolnym 1936/37 odbędzie się jedna konferencja rejonowa w kwietniu, w Równem. Tematy:

- a) model jako pomoc w nauczaniu geometrii,
- b) układanie równań,
- c) sposoby wdrażania uczniów do samodzielnej pracy.

IV. Kierownik samodzielnej grupy metodycznej będzie pozostawał w kontakcie z grupami lokalnymi. Członkowie grupy będą mogli hospitować lekcje Kierownika we środy, czwartki, piątki i soboty, w tych dniach będzie on udzielał również porad indywidualnych. We wszystkich sprawach związanych z nauczaniem matematyki można porozumiewać się z Kierownikiem także drogą korespondencyjną za pośrednictwem kancelarii szkolnych.

113.

KOMUNIKATY

Skład Komisj Egzaminacyjnych dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych.

W związku z ustanowieniem rejonów i Komisj Egzaminacyjnych dla egzaminu praktycznego na nauczycieli publicznych szkół powszechnych (Dz. Urz. Kuratorium O. S. Ł. Nr. 9, poz. 93 z roku 1933) i zgodnie z ustępem 2 § 3 zarządzenia Pana Ministra W. R. i O. P. z dnia 14.XII-1928 r. Nr. I-7702/28 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1, poz. 3 z roku 1929)—Kuratorium podaje do wiadomości skład Komisj Egzaminacyjnych powołanych przez Pana Kuratora Okręgu Szkolnego Łuckiego dla poszczególnych rejonów na lata szkolne 1936/37, 1937/38 i 1938/39.

Skład Komisji I rejonu, obejmującego powiat dubieński:

Prezes Państw. Kom. Egz. — p. Zdanowicz Grzegorz, Dyrektor Gimn. Państw. w Dubnie,
 Zast. Prez. Państw. Kom. Egz. — p. Kamecki Edward, p.o. Insp. Szkolnego w Dubnie,
 " " " " " — p. Mirkiewicz Stanisław, Podinsp. Szkol. w Dubnie,
 Członkowie — p. Mikoszowa Maria, kier. 7-kl. publ. szkoły powsz. w Dubnie,
 " — p. Chudyba Michał, " " " " " " "
 " — p. Strzygocki Jerzy, " " " " " " "
 " — p. Byrka Walenty, " " " " " " w Radziwiłowie, pow. Dubno,
 " — p. Kijowski Konstanty, " " " " " " w Kozinie, " "
 " — p. Morawski Stanisław, " " " " " " w Boremlu, " "
 " — p. Hajowyj Teodor, " " " " " " w Werbie, " "
 " — p. Kruk Kasper, " " " " " " w Mirogoszczy, " "
 " — p. Ptasieński Marcin, p.o. kier. 7-kl. publ. szk. pow. w Targowicy, " "
 " — p. Szałkowski Edward, " " " " " " w Tesłuchowie, " "
 " — p. Krzemiński Ignacy, " " " " " " w Krupcu, " "
 " — p. Kołodziejczyk Władysław, naucz. publ. szk. pow. w Radziwiłowie, " "
 " — p. Ragowska Albina, " " " " " w Mirogoszczy, " "

Skład Komisji II rejonu, obejmującego powiat kowelski i lubomelski.

Prezes Państw. Kom. Egz. — p. Góra Edward, p. o. Dyrektora Gimn. Państw. w Kowlu,
 Zastępca Prezesa Państw. Kom. Egz. — p. Panek Stanisław, Inspektor Szk. w Kowlu,
 " " " " " — p. Dominik Józef, Podinspektor Szk. w Kowlu,
 " " " " " — p. Reiter Jan, p. o. Insp. Szk. w Lubomlu.

Członkowie Państw. Kom. Egz.

p. Cielewski Emil, kierownik 7-kl. publicznej szkoły powszechnej w Kowlu,
 p. Gierowski Teodor, nauczyciel " " " " "
 p. Galperin Leon, " " " " "
 p. Nowosielski Feliks, p. o. kier. " " " " "
 p. Woś Józef, kierownik " " " " "
 p. Szczypiński Piotr, " " " " " w Hołobach, pow. Kowel
 p. Komosa Piotr, " " " " " w Maniewiczach " "
 p. Bakuliński Karol, p. o. kier. " " " " " w Oblapach, " "
 p. Pękala Aleksy, " " " " " w Powursku, " "
 p. Postuła Józef, " " " " " w Rożynie, " "
 p. Lubowiecki Józef, kierownik " " " " " w Turzysku, " "
 p. Zeń Onisim, nauczyciel " " " " " " " "
 p. Wójcik Henryk, kierownik " " " " " w Mielnicy, " "

p. Argasiński Czesław,	„	„	„	„	„	Nr. 1 w Lubomlu
p. Czekajowski Józef,	„	„	„	„	„	Nr. 2 „
p. Jeż Józef,	„	„	„	„	„	w Jagodzinach-Rymaczach pow. Luboml
p. Saczyńska Anna,	p. o. kier.	„	„	„	„	w Opalinie, „
p. Markunowa Elżbieta-Krystyna,	p. o. kier. publ. szk. powszechnej	„	„	„	„	w Hołownie, „

Skład Komisji III rejonu, obejmującego powiat kostopolski.

Prezes Państw. Kom. Egz. — p. Sauter Aleksander,	Dyrektor Gimn. Państw. w Równem,
Zast. prez. „ „ „ — p. Chmielowiec Władysław,	p. o. Insp. Szkol. w Kostopolu,
„ „ „ „ „ — p. Niklewicz Roman,	Podinspektor Szkolny w Kostopolu,

Członkowie Komisji.

p. Oleksa Dionizy,	nauczyciel 7.kl. publ. szkoły powszechnej w Kostopolu,
p. Pośpiełow Włodzimierz,	„ „ „ „ „ „
p. Mielniczuk Jan,	„ „ „ „ „ w Ludwipolu, pow. Kostopol
p. Skowroński Aleksander, kierownik	„ „ „ „ „ w Bereznem, „
p. Drozdowski Stanisław,	„ „ „ „ „ w Hołubnem, „
p. Albert Michał,	„ „ „ „ „ w Małyńsku, „
p. Demidiuk Andrzej,	„ „ „ „ „ w Stepaniu, „
p. Awakowicz Kazimierz,	„ „ „ „ „ w Derażnem, „

Skład Komisji IV rejonu, obejmującego powiat krzemieniecki.

Prezes Państw. Kom. Egz. — p. Urbański Kazimierz,	Dyrektor Pedagogium w Krzemieńcu,
Zast. prez. „ „ „ — p. Robak Bronisław,	Inspektor Szkolny w Krzemieńcu,
„ „ „ „ „ — p. Lisek Waclaw,	Podinspektor „ „

Członkowie Komisji.

p. Więckowski Jan,	kierownik publ. szk. powsz. w Białozórce,	pow. Krzemieniec,
p. Kuleszyna Anna,	p. o. kier. „ „ „ w Zarudziu,	„ „
p. Czołowski Józef,	„ „ „ „ w Matwiejowcach „	„
p. Kozerski Zygmunt	„ „ „ „ w Kuszlinie „	„
p. Łabaziewicz Mieczysław,	„ „ „ „ w Szumsku, „	„
p. Pawłowski Stanisław,	„ „ „ „ w Obyczu, „	„
p. Krestjanpol Cyryl,	kierownik „ „ „ w Krzemieńcu	
p. Laskosiowa Zofia,	nauczyciel „ „ „ w „	
p. Pecold Adolf,	kierownik „ „ „ w Poczajowie, „	„
p. Uzulin Antoni,	„ „ „ „ w Sapanowie, „	„
p. Pasalski Stanisław,	p. o. kier. „ „ „ w Czuhalach, „	„
p. Stankiewicz Wincenty,	„ „ „ „ w Wesołówce, „	„
p. Grodzicki Michał,	„ „ „ „ w Rydomlu, „	„
p. Czernicki Izydor,	kierownik „ „ „ w St. Oleksińcu, „	„
p. Sadowski Stanisław,	p. o. kier. „ „ „ w Dunajowie, „	„

Skład Komisji V rejonu, obejmującego powiat łucki.

Prezes Państw. Kom. Egz. — p. Laskowski Jan,	Dyrektor Gimn. Państw. w Łucku,
Zast. prez. „ „ „ — p. Starzyk Józef,	Inspektor Szkolny w Łucku,
„ „ „ „ „ — p. Gierowski Bazyl,	Podinspektor Szkolny w Łucku,
„ „ „ „ „ — p. Wnuk Bronisław,	„ „ „

Członkowie Komisji.

p. Romankiewicz Mikołaj,	kierownik publ. szkoły powszechnej w Kołkach,	pow. Łuck
p. Lipski Władysław,	„ „ „ „ w Trościańcu, „	„
p. Skwarło Franciszek,	nauczyciel „ „ „ w Balarce, „	„
p. Biliński Ludwik,	„ „ „ „ w Palczy, „	„
p. Filipow Sergiusz,	„ „ „ „ w Boholubach, „	„
p. Dengler Bolesław,	„ „ „ „ w Lubczy, „	„
p. Zagwojski Aleksander,	kierownik „ „ „ w Romanowie, „	„
p. Chudoba Andrzej,	„ „ „ „ w Czartorysku, „	„

Skład Komisji VI rejonu, obejmującego powiat rówieński i zdobunowski.

Prezes	Państw. Kom. Egz.	— p. Łysek Tomasz, Dyrektor Gimn. Państw. w Ostrogu n/H.
Zast. prez.	„ „ „	— p. Knopp Mieczysław, Inspektor Szkolny w Równem,
„ „ „	„ „ „	— p. Milewski Stanisław, Podinspektor Szkolny w Równem,
„ „ „	„ „ „	— p. Kasieniak Mieczysław, „ „ „
„ „ „	„ „ „	— p. Kędziński Władysław, „ „ „

Członkowie Komisji.

p. Rudomina Stanisław,	kierownik publ. szkoły powszechnej	w Korcu,	pow. Równe,
p. Burkowicz Aleksander,	„ „ „	w Zdołbicy,	„ Zdołbunów
p. Ciepielewski Jan,	nauczyciel szkoły ćwiczeń	w Ostrogu n/H.,	„ „
p. Kędziński Stanisław,	kierownik publ. szkoły powszechnej	Nr. 5 w Równem,	
p. Zadolinny Władysław,	„ „ „	w Gródku,	pow. Równe,
p. Sablik Antoni,	„ „ „	w Hoszczy,	„ „
p. Błasiński Stefan,	kierownik szkoły ćwiczeń	w Ostrogu n/H.,	„ Zdołbunów
p. Szklar Rafał,	naucz. Państw. Semin. Nauczyciel.	w Ostrogu n/H.,	„ „
p. Krówka Jan,	„ „ „	„ „ „	„ „
p. Guzowski Józef,	kierownik publ. szkoły powszechnej	w Chorowie,	pow. Zdołbunów,
p. Gąsior Leon,	„ „ „	Nr. 6 w Równem,	
p. Twardowski Maksymilian,	„ „ „	w Aleksandrii,	pow. Równe,
p. Pęcherek Stanisław,	„ „ „	w Klewaniu,	„ „
p. Fedoryszyn Jan,	„ „ „	w Hruszwyce,	„ „
p. Pajda Józef,	p. o. kier. „ „ „	w Mizoczu,	„ Zdołbunów
p. Hermaszewska Antonina,	kierow. „ „ „	Nr. 2 w Równem,	
p. Wiwczaruk Andrzej,	„ „ „	Nr. 7 „	

Skład Komisji VII rejonu, obejmującego powiat Sarny.

Prezes	Państw. Kom. Egz.	— p. Ciszewski Leon, Dyrektor Państw. Gimn. w Sarnach,
Zast. prez.	„ „ „	— p. Gąska Piotr, p. o. Inspektora Szkolnego „
„ „ „	„ „ „	— p. Polowiec Franciszek, Podinspektor Szk. „

Członkowie Komisji.

p. Humski Stefan,	p. o. kier. publ. szkoły powszechnej	w Bielskowoli,	pow. Sarny.
p. Migocki Marcei,	kierownik „ „ „	w Rafałowce,	„ „
p. Stygar Stanisław,	„ „ „	we wsi Dąbrowica,	„ „
p. Kurek Wincenty,	„ „ „	w Rokitnie,	„ „
p. Wittman Franciszek,	„ „ „	w Sarnach,	
p. Urbanówna Helena,	nauczyciel. „ „ „	„ „	

Zmiany w składzie Komisji Dyscyplinarnej dla urzędników i niższych funkcjonariuszów państwowych Kuratorium Okręgu Szkolnego Łuckiego.

Pan Minister Wyznań Rejligijnych i Oświecenia Publicznego zarządzeniem z dnia 14 października 1936 r. Nr. BP-19372/36 na podstawie § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 października 1932 r. o komisjach dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnym przeciwko funkcjonariuszom państwowym (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 790) powołał p. mgr. Zygmunta Jaworczykowskiego, nauczyciela państwowego gimnazjum im. T. Kościuszki w Równem, p. o. wizytatora szkół w Kuratorium Okręgu Szkolnego Łuckiego, na stanowisko przewodniczącego Komisji Dyscyplinarnej dla urzędników i niższych funkcjonariuszów państwo-

wych, pełniących służbę przy Kuratorium Okręgu Szkolnego Łuckiego, oraz władzach i szkołach, podległych temuż Kuratorium.

Jednocześnie na podstawie powołanego rozporządzenia odwołał p. mgr. Stanisława Lubaszkę, p. o. Naczelnika Biura Personalnego Kuratorium, ze stanowiska przewodniczącego oraz p. Tadeusza Godlińskiego, prowizorycznego referendarza Kuratorium, ze stanowiska zastępcy przewodniczącego tejże Komisji.

W sprawie wizytowania w szkołach powszechnych nauki religii rzymsko - katolickiej.

Uzupełniając okólnik z dnia 22.I.1936 r. Nr. BP-23084/35 (Dz. Urz. Kurat. O. S. Ł. Nr. 3, poz. 39 z 1936 r.) Kuratorium zawiadamia, że w miejsce Ks. Władysława Kossarzeckiego, pro-

boszcza w Kazimierce, został powołany ks. Aleksander Czaban do wizytowania religii rzymskokatolickiej w szkołach w Stepaniu, Wyrce i Potaszn, zaś ks. Faustynowi Lisieckiemu powierzono dodatkowo obowiązki wizytowania szkoły w Hucie Stepańskiej, pow. kostopolskiego.

W sprawie ubezpieczania młodzieży od wypadków w szkołach.

W nawiązaniu do okólnika Kuratorium z dnia 16.IV.1935 r. Nr. O-5570/35 (Dz. Urz. Kurat. O. S. Ł. Nr. 5, poz. 42) w sprawie prowadzonej przez Komitet „Osiedle” akcji ubezpieczenia szkolnych, na prośbę powyższego Komitetu, Kuratorium zawiadamia o zaszytych zmianach co do organizacji prowadzenia tej akcji nadal.

Umowa zawarta przez Komitet „Osiedle” z towarzystwami „Patria”, „Piast” i „Vesta” została rozwiązana, natomiast „Osiedle” weszło w porozumienie z Powszechnym Zakładem Ubezpieczeń Wzajemnych, który dział ubezpieczenia młodzieży od następstw nieszczęśliwych wypadków uruchomił u siebie.

P.Z.U.W. traktuje akcję ubezpieczeń młodzieży bardziej ideowo i, mając na uwadze stan materialny młodzieży, znaczny procent uczniów zwalniać będzie od opłat za ubezpieczenia, zaś wszelkie ewentualne dochody i oszczędności, pochodzące z tej akcji, przeznacza na dożywianie oraz na cele kulturalno-oświatowe dla najbiedniejszej młodzieży.

W końcu Kuratorium nadmienia, że w myśl wyżej powołanego okólnika, akcja ubezpieczeń młodzieży ma mieć nadal charakter wyłącznie dobrowolny, a organizacja ubezpieczeń nie może obciążać dodatkowymi pracami dyrekcji, kierownictw oraz nauczycielstwa.

XI-ty Kurs Alkoholologii.

Z inicjatywy Ministerstwa Opieki Społecznej (Departament Służby Zdrowia) Państwowa Szkoła Higieny w porozumieniu z Towarzystwem „Trzeźwość” organizuje w dniach od 30 listopada do 5 grudnia włącznie r.b. XI-ty Kurs Alkoholologii p.t. „Alkoholizm i jego zwalczanie”.

Program kursu obejmuje następujące zagadnienia: rola i znaczenie napojów alkoholowych w gospodarstwie narodowym; wpływ al-

koholu na organizm ludzki, na charakter, na stosunki społeczne i zdrowotność publiczną; systemy walki z alkoholizmem oraz zagadnienie alkoholizmu na terenie międzynarodowym.

Wykłady odbywać się będą codziennie w godzinach 9 — 13 i 16 — 19 w gmachu Państwowej Szkoły Higieny. Kurs jest bezpłatny, wpisowe wynosi 4 zł.

Dla pewnej liczby słuchaczy Departament Służby Zdrowia Ministerstwa Opieki Społecznej przeznaczył stypendia w wysokości 50 zł., a Państwowa Szkoła Higieny zarezerwuje miejsca w swej Bursie za opłatą 4 zł. dziennie (mieszkanie i utrzymanie).

Podanie o stypendium, jak również o miejsca w bursie, składać należy przez właściwe Inspektoraty Szkolne do dn. 23.XI r.b. włącznie. Do podania dołączyć należy krótki życiorys z podaniem dotychczasowej działalności społecznej.

Kandydaci zostaną zawiadomieni o przyjęciu na kurs i przyznaniu stypendium przed dn. 29.XI r. b.

Wszelkich wyjaśnień udziela i zgłoszenia przyjmuje Sekretariat kursu—Państwowa Szkoła Higieny — Warszawa, ul. Chocimska Nr. 24.

Konkurs na stanowisko kierownika szkoły.

Na zasadzie art. 11 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. Ust. R. P. Nr. 104 z roku 1932, poz. 873) — Kuratorium ogłasza konkurs na stanowisko kierownika 3-klasowej publicznej szkoły powszechnej z polskim językiem nauczania w Wyrach, gm. Klesów, powiatu sarnieńskiego.

Szkoła posiada budynek własny (jedna izba szkolna mieści się w budynku wynajętym). Mieszkanie dla kierownika w budynku własnym składa się z 2 pokoi z kuchnią. Obszar gruntu dla kierownika wynosi 150 ar. Kandydaci, ubiegający się o powyższe stanowisko, winni odpowiadać warunkom, przepisany w art. 12 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli. Pierwszeństwo będą mieli kandydaci, posiadający dodatkowe, poza przepisany, kwalifikacje zawodowe.

Podania należy wnosić drogą służbową do Inspektora Szkolnego w Sarnach w terminie 4-tygodniowym od daty ukazania się niniejszego konkursu w Dzienniku Urzędowym Kuratorium.

CZEŚĆ NIEURZĘDOWA

DZIAŁ OŚWIATY POZASZKOLNEJ.

FR. RUSIN.
RÓWNE

U progę nowego okresu kampanii oświatowej.

Przy pierwszych zetknięciach z ludźmi po przyjeździe na Wołyń uderzyło mnie bardzo częste używanie określenia: „oficjalna oświata pozaszkolna”. Początkowo wydawało się, że to takie „utarte” powiedzenie, do którego należy przywiązywać wagi. Wkrótce jednak przekonałem się, że jest to operowanie na serio legendą o urzędowości czy też tendencjach do zurzędowania działalności oświatowej.

Legenda ta ma różne źródła. Można by się ich doszukać i w stosunkach politycznych i w instynkcie samozachowawczym różnych tradycyjnych autorytetów. Pewne wnioski w tym kierunku wyciąga się także z zestawienia dwu faktów: że pracownicy społeczno-oświatowi prawie wyłącznie rekrutują się z pośród nauczycielstwa i że instruktorzy o. p. działają z ramienia władz szkolnych. Płynące z tego zestawienia skojarzenia myślowe były przyczyną i drugiej legendy — o przymusie, ale ta już wygasła.

Jeżeli zapytać ludzi operujących wspomnianym określeniem, do jakich przejawów działalności oświatowej je odnoszą, to po dłuższych rozmowach możemy się przekonać, że prawie każdy pod te słowa podkłada inną treść i każdy inne ma kryteria rozgraniczenia „urzędowej oświaty pozaszkolnej” od nieoficjalnych-autonomicznych prac oświatowych. Niektórymi z tych kryteriów wypada się bliżej zająć, przy czym nie chodzi o walkę ze słowami, a uporządkowanie pojęć, z których wynikają ważne wnioski w odniesieniu do aktualnej rzeczywistości oświatowej.

Jeżeli ktoś wyciąga wnioski o urzędowości z tego, że powołano aparat ludzki fachowo-pomocniczy, działający z ramienia państwowych władz szkolnych, to mu trzeba wyjaśnić, że się myli. Albowiem normy ustawowe określające czynności i obowiązki instruktorów o. p. w zakresie inicjatywy, organizowania pomocy

i koordynacji — nie powołują do życia jakiejś odrębnej urzędowej działalności oświatowej i nikogo do tego nie upoważniają. I taka w istocie nie istnieje w Polsce, a powołany przez Państwo czynnik fachowo-pomocniczy, realizując nałożone na niego zadania, po prostu uczestniczy w działalności społeczno-oświatowej. Dziwna rzecz: Z tego tytułu, że istnieją organa państwowe powołane do pomocy i opieki, a nawet do kontroli działalności społeczno-gospodarczej, nikomu jakoś nie przychodzi do głowy mówić naprz. o urzędowej spółdzielczości, w innych znowu dziedzinach — o oficjalnym i nieoficjalnym rolnictwie albo przysposobieniu wojskowym i t. p.

Najczęściej za oficjalną akcję oświatową uważa się pracę oświatową w zespołach skompletowanych poza ramami jakiejkolwiek organizacji społecznej. Przykładowo biorąc — wszystkie placówki systematycznego kształcenia dorosłych, akcja wśród młodocianych (Koła b. wychowanków szkół), którzy nie mogą jeszcze należeć do organizacji, chór samoistny, — wszystko to uważa się za urzędową oświatę pozaszkolną, a n. p. chór Koła Młodzieży W. lub świetlicę Z. S. — za pracę społeczną.

Podział taki jest nieuzasadniony, albowiem nie forma organizacyjna, a istota pracy, jej procesy wychowawcze są decydujące.

W istocie może tak być i tak zresztą jest, że praca na kursie dla dorosłych prowadzona z ramienia szkoły jest działalnością o charakterze społecznym. Pracownik podejmuje ją z pobudek wewnętrznych, traktuje ją jako obowiązek społeczno-obywatelski, wynikający ze szczerzej łączności z potrzebami zespołu. Potrzeby te zaspokojone mogą być na drodze zorganizowanego wysiłku pospólnego grupy, w której uczestnictwo jest dobrowolne, w której może byprzeprowadzony podział pracy i mogą zachodzić procesy kształtujące poczucie uczestniczenia w czynach zbiorowych nie gorzej, niż w grupie pieczętującej się zarejestrowanym stemplem. Jeżeli nie wszędzie tak jest, to znaczy, że tu i ówdzie jest jeszcze źle. ale może też być różnie i w organizacjach.

Może tak być i tak bywa, że prowadzona z ramienia organizacji i w ich komórkach praca oświatowa pozbawiona jest charakteru społecz-

nego, jakkolwiek formy zdawały by się mówić co innego. Decydujący tutaj wewnętrzny stosunek pracowników może nie mieć nic wspólnego ze służbą społeczną dla swego środowiska. Zachodzi często traktowanie uczestników jako aparatu działania dla własnych celów lub jako instrumentu do wyzyskania dla interesów grup stojących poza środowiskiem. Taki stosunek przesądza brak odpowiedniej atmosfery wychowawczej, zamiast metod uaktywniających niesie łatwiznę i gotowiznę, no i strażowanie, by zespół nie dostrzegł samodzielnej ścieżki. Jeżeli taka robota niesie treści oświecające, to jest niewątpliwie oświatową ale trzeba do tego przymiotnika dorobić odpowiednie nowotwory n. p. „z łaski-pańsko-oświatowa”, „osobisto-rentownościowo-oświatowa” i t. p. dla określenia jej charakteru — w naszym pojęciu — niespołecznego.

Na podstawie tych zestawień przykładowych trzeba stwierdzić, że taka domniemana linia podziału jest złudzeniem.

Te rozważania szły tylko w kierunku wykazania niedorzecznych podziałów i legend. Oczywiście, zdajemy sobie jasno sprawę, jaką nieocenioną wartość dla wszelkich, a więc i oświatowych poczynań, ma realizowanie ich należyte w grupie zorganizowanej posiadającej określoną ideologię, wymierzoną w przyszłość. Odnosi się to głównie do organizacji młodzieżowych, a w szczególności wyznających ideał społeczny postulujący przebudowę dzisiejszej rzeczywistości w ich własnym środowisku (n. p. organizacje młodzieżowe wiejskie). Zjawia się w nich nie tyle konsumenci, ile typ zdobywcy treści oświatowych wprzęgniętych świadomie w służbę dążeń w określonym kierunku.

Orientuję się, że nie brak na Wołyniu takich organizacji, ośrodków takiej pracy i takich dorobków. Ale jest i druga rzeczywistość, a trzeba nam nastawić zwrotnice do tego, co jest. Wiele miejscowości było aż do b. roku bez szkoły, inne czekają na przyrost etatów nauczycielskich, % analfabetów przy poborze wojskowym sięga w niektórych powiatach do 35. W tych warunkach niejeden pracownik oświatowy ustalający potrzeby danego środowiska i tych potrzeb hierarchię, od razu dostrzeże, że na razie jego działalność spełni przede wszystkim funkcję zastępczą za szkołę, aby później mogły wogóle istnieć organizacje społeczne lub istniejące nabrać krwi do życia. Będą i takie wypadki, że znajdziemy się dopiero w stadium budzenia potrzeb duchowych niedostatecznie uświadomionych. Będą więc powstawały i kursy systematycznego kształcenia dla dorosłych i młodocianych, których jest o wiele za mało i inne formy pracy o charakterze powszechnym, chociaż robią wśród obserwatorów „złą krew” jako rzekomo urzędowe.

Zresztą w takich warunkach jedynie racjonalną metodą krzewienia życia społeczno-organizacyjnego jest tworzenie go z takich zaczątków. Grupa naturalna wchodząca od razu w ramy organizacyjne, stworzone na wyrost, nie przedstawia wartości. Kieruje się bowiem instynktami i dominującym instynktem samozachowawczym i jest negatywnie nastawiona do wysiłku i ofiar. Natomiast życie w zespole konkretnymi treściami stwarza powoli drogą naturalną potrzeby kolejnego wprowadzenia norm i ram organizacyjnych.

Chodzi tylko o to, byśmy z takimi, początkowo luźnymi grupami, w tym kierunku celowo zmierzali. Pracownik oświatowy winien wiedzieć dokąd n. p. koło b. wychowanków zamierza zaprowadzić, a raczej, nie tyle zaprowadzić, ile razem z nimi przymaszerować. Zapewne, że w takiej grupie luźnej dojrzewają przemiany niejako automatycznie już pod wpływem podawanych treści, jednak w pełni mogą dojrzeć tylko pod wpływem określonej, z refleksją prowadzonej działalności, której koncepcję tworzymy sobie pod znakiem ciągłości.

Doraźność poczynań możnaby znów nazwać pracą nijako-oświatową.

W tej dziedzinie tworzenia nowych placówek organizacji winni działacze organizacyjni przychodzić z aktywną pomocą nauczycielowi. Są wypadki bardzo uproszczonego stosunku do tego zagadnienia. Były n. p. składane podania do władz szkolnych przez niektóre organizacje, by im „przekazać” chór nieorganizacyjny, istniejący przy szkole, — tak, jak by chórem można było kogoś zgoda urzędowym gestem poczęstować.

Na zakończenie tych niejako inauguracyjnych rozważań rzućmy jeszcze raz okiem na nasz teren działania. Zdajemy sobie sprawę, że jest on wyjątkowy. Krzyżowanie się różnych wpływów, które dobijają się o panowanie. Niejaki natłok autorytetów usiłujących dawać „jedyne” recepty. Dużo faktów dostarczających podnieć o silnym napięciu i podnoszących temperaturę w elemencie młodym o wybujałym temperamentem. Z tego widać, że są momenty sprzyjające i że są równocześnie duże trudności. Ta wysoka fala — opanowana i dobrze wyzyskana — może nas zanieść daleko, może też niejedne wartości zalać i pustoszyć. I w istocie tu i ówdzie pustoszy. I w tych właśnie wypadkach pracownicy społ.-oświatowi zdradzają widoczny brak formy. Gdy się zjawia w jakim ośrodku małe piekło, bo ktoś tam wstał od nas wcześniej, czekamy, aż wszystko przycichnie, by dopiero iść z reakcją. Jest to stanowisko wygodne, ale nie godne. Pętają nas rzeczy napewno mniejsze niż my sami. Na trudnych terenach jedno jest tylko stano-

wisko: robota nie w sensie reagowania, ale ciągłego działania.

Wynik tego działania zależy tylko od tego, jaką treść przyniesiemy i od tego, czy autorytet pracy społ.-oświatowej będzie wzrastał.

Nowy sezon oświatowy z pewnością będzie pod tym względem poważnym krokiem naprzód.

J. CECHMISTRUK

RÓWNE

Powiatowe Ogniska Muzyczne.

Wieś wołyńska pod względem kultury muzycznej w szczególności w pieśniarstwie, a wyraźnie przoduje przed miastem. Dowodem tego są liczne chóry wielogłosowe, rozsiane po wsiach często zapadłych i ubogich, z których wiele dowiodło wysokiego poziomu na występach publicznych n. p. w Łucku na powitanie Pana Prezydenta, w Spale na Dożynkach lub przed mikrofonem Polskiego Radia w Warszawie, Poznaniu i Gdyni. Nie dziw więc, że na Wołyniu chóry i orkiestry wiejskie wypełniają część muzyczną programów wszelkich uroczystości i obchodów. Miasta natomiast, mimo, że posiadają lepsze od wsi warunki, n. p. wielu specjalistów-muzyków, wyższy poziom i potrzeby kulturalne mieszkańców, sale koncertowe i t. d., dają tutaj stosunkowo mały wkład do ogólnego dorobku kultury muzycznej. Chór miejski, złożony ze starszego społeczeństwa, chór robotniczy, orkiestra miejska, należą u nas do rzadkich zjawisk.

Smutny to fakt, a co gorsza, niczym nie może być usprawiedliwiony. Chyba każdy mieszkaniec miasta pojmuje, że podnoszenie kultury muzycznej, wychowywanie społeczeństwa za pomocą dostępnego sercu każdego człowieka i niezawodnego środka, jakim jest muzyka, nie mniejsze niż na wsi ma znaczenie w mieście.

W ubiegłym roku szkolnym powstały w niektórych miastach Wołynia (Dubno, Kowel, Sarny, Włodzimierz) Powiatowe Ogniska Muzyczne (P.O.M.), mające za zadanie szerzenie kultury muzycznej w powiecie i w mieście, w którym mają siedzibę. Przed P.O.M. rozciąga się rozległe pole działalności. P. O. M. skupia działalność muzyczną w mieście ale wpływami swymi sięga również i do wsi.

Jakże ma wyglądać strona organizacyjna pracy P. O. M.? Wyobrażam sobie, że w sposób następujący: miłośnicy muzyki przede wszystkim ze sfer nauczycielskich wchodzi w jego skład. Tworzą oni jądro organizacyjne, skupiając wokół siebie pracę i organizację umuzykalnienia. P.O.M. wytycza sobie szerszy program pracy, dzieląc go zawczasu na

mniejsze odcinki lub etapy dla stopniowego i planowego realizowania. Sądzę, że warto jest w sprawie programu pracy poświęcić zawczasu jedno lub więcej posiedzeń. Przyjęty po dyskusji i głębszym namyśle program pracy szarmonizuje wysiłki członków P. O. M., wyświetli cele, wskaże właściwe drogi.

Działalność P.O.M. winna popłynąć dwoma łóżyškami. Jednym z nich jest praca prowadzona za pośrednictwem szkoły i nauczyciela śpiewu, któremu P.O.M. okazać może bardzo wiele pomocy.

Największą troską nauczyciela śpiewu jest sprawa doboru repertuaru pieśniowego dla chóru tak klasowego jak i szkolnego oraz należytego jego opracowywania. Wszak dobór pieśni i rozśpiewanie dziatwy szkolnej jest główną osią, na jakiej zbudowany nowy program nauki śpiewu. Wprawdzie gotowe dodatki muzyczne, załączane do czasopism fachowych, znacznie ułatwiają pracę, jednak z rozmaitych powodów nie rozwiązują jeszcze całej sprawy. Nauczycielstwo odczuwa brak wymiany żywego słowa, bezpośredniej dyskusji i osobistego kontaktu z ludźmi na temat trudności w pracy, niewątpliwie dla wszystkich podobnych.

W ośrodkach miejskich łatwo temu można zaradzić. P. O. M. winno zorganizować periodyczne zebrania nauczycieli śpiewu ze wszystkich szkół w mieście (można to nazwać „wieczorami dyskusyjnymi”), któreby były poświęcane: 1) zagadnieniu nauczania śpiewu w szkole, 2) sprawom doboru repertuaru i 3) omówieniu i praktycznemu opracowaniu upatrzonych pieśni. Znakomicie nadają się do wyzyskania na wieczorach dyskusyjnych nauczycielstwa artykuły dydaktyczne, zamieszczone w czasopiśmie „Śpiew w Szkole”. W związku z dyskutowanym zagadnieniem teoretycznym, pokaz przy najbliższej sposobności praktycznego zastosowania na terenie szkoły. Kiedyindziej lub na tym samym zebraniu, jako następny punkt porządku dziennego, należałoby zapoznać się z repertuarem, przeznaczonym szczególnie dla chóru szkolnego, czerpiąc n. p. w tym celu materiał z dodatków muzycznych tego pisma. Oczywiście, dobrze jest jeśli prelegent dysponuje chórem, z którym może na poczekaniu zademonstrować zebranym daną pieśń.

W ten sposób praca P.O.M. idzie po linii szukania i opracowywania doborowego repertuaru pieśni dla szkoły. Już to samo należy uważać za doniosłą pomoc w pracy nauczycielstwa.

W zakresie działalności P. O. M. mogłoby leżeć stworzenie chóru międzyszkolnego, z którym zazwyczaj łączy się wiele trudności organizacyjnych i osobowych. Musiałby P. O. M. zająć się sprawą doбором kierownika, repertuaru i lokalu dla ćwiczeń. Następnie ustala termin

zebrania, poświęconego organizacji chóru międzyszkolnego i zapoznaniu się z projektowanym repertuarem. Wybrane na okres roku szk. 3—4 pieśni wejdą tym samym do repertuaru poszczególnych chórów szkolnych.

W ten sposób P.O.M. za pośrednictwem chóru międzyszkolnego, wyzyskując naturalną u dzieci w wieku szkolnym skłonność do organizacji, przyczyni się do wykształcenia młodzieży szkolnej, aby ją później po wyjściu ze szkoły wciągnąć do swej akcji, tworząc z nich zespoły śpiewacze czy orkiestralne.

Drugie łóżyko w jakim ma płynąć praca P.O.M. jest jego działalność wśród starszego społeczeństwa. I tu bez nauczyciela, tego największego i najofiarniejszego społecznika, obejść się trudno. P.O.M. zacznie pracę od zorganizowania chóru *nauczycielskiego*, wciągając do niego osoby z innych sfer społecznych, stopniowo pomnażając go liczebnie, rozwijając jego organizację, rozbudowując w miarę możliwości do rozmiarów chóru powiatowego. Prace związane z zorganizowaniem i przygotowaniem dorocznego „Święta Pieśni” stać się mogą poważnym bodźcem w rozwoju takiego chóru.

Przewidzieć należy oddziaływanie P.O.M. na chóry i orkiestry ludowe wiejskie. P.O.M. może stać się dla nich pomocą w doborze repertuaru (biblioteczki muzyczne), w szkoleniu dyrygentów (kursy), współpracy organizacyjnej (organizowanie występów chórów, „Świąt Pieśni”). Należy zwrócić uwagę na tworzenie biblioteczek muzycznych, bardzo pomocnych w pracy chórów. Tutaj wielką pomoc okazać może chórom P.O.M., zakupując odpowiednie utwory, albo też wyzyskując biblioteczki muzyczne, istniejące przy Inspektoratach Szkolnych lub przy Oddziale O.P. Kuratorium O.S.Ł.

Działalność P.O.M. zwłaszcza w odniesieniu do chórów ludowych zawsze może liczyć na pomoc i współpracę okręgowego instruktora chórów ludowych.

Wartoby wspomnieć na zakończenie o możliwości współpracy P.O.M. z ORMUZ-em na Wołyniu, najważniejszą instytucją szerzenia kultury muzycznej w Rz. P. Pole do współpracy jeszcze jest tutaj szczególnie szerokie i wdzięczne.

ST. IŁOWSKI

RÓWNE

Organizacja pracy w zespołach teatralnych.

(Sąsiedzka wymiana produkcji artystycznych)

Znaczenie i wartość teatru w pracy kulturalno-oświatowej zostało dawno stwierdzone. Forma pracy oświatowej przy pomocy teatru wzgl. teatralizacji jest dziś powszechnie przyjęta. Teatr ludowy jest szczególnie powołany do tego, by prócz „godziwej rozrywki” i „oświe-

cania” miał określony cel społeczny. Teatr ludowy powinien nie tylko „oświecać” i „bawić” — ale stwarzać i podtrzymywać w ludziach nastrój do pracy nad lepszym jutrem wsi, wzniecać atmosferę, w której rodzą się wyższe idee, pomysły i czyny. Bodźce bowiem emocjonalne, jakie wywołuje teatr, to najlepsze źródło energii a zarazem środek do kształtowania życia zbiorowego. Hasło: „budować Dobro przez Piękno” oto wytyczne ideowe dla teatru ludowego.

Aby to zadanie teatr ludowy spełnił nie wystarczy, że gdzieś tam raz do roku zbierze się gromadka ludzi, którzy na prędcę przygotowują jakąś „sztuczkę” najczęściej po to tylko, by zdobyć doraźnie kilka złotych na potrzeby organizacji. Tak pojęty teatr ludowy przynosi więcej szkody niż pożytku. Praca zespołu prowadzona od przypadku do przypadku nie spełni zadania, jakie stawiamy teatrowi ludowemu.

Praca teatru ludowego — jak zresztą każda praca kulturalno oświatowa — musi mieć określoną ideę przewodnią, trwałą i dobrą organizację pracy i dokładnie opracowany plan działania.

Ideę przewodnią określiliśmy już na wstępie. Sama zaś organizacja pracy wymaga by zespół artystyczny tworzył wyraźnie wyodrębnioną sekcję jakiejś organizacji np. Sekcja teatralna Koła Młodzieży Wiejskiej, czy też Zespół dramatyczny Związku Strzeleckiego i t. p. Tak pojęty zespół, mający swą organizację macierzystą, winien również mieć swego kierownika (reżysera, dyrygenta), który poprowadzi pracę zespołu.

Praca zespołu winna być z góry planowana na dłuższy czas — najlepiej na cały rok. Przy planowaniu pracy zespołu należy uwzględnić możliwość sąsiedzkiej wymiany produkcji artystycznych przez zorganizowanie grupy zespołów artystycznych z kilku wsi. Korzyści stąd niewątpliwie wielkie. Wiadomo bowiem, że w ciągu roku zespoły przygotować mogą przeciętnie 3 programy artystyczne. Te 3 przedstawienia, czy też 3 koncerty nie mogą jednak spełnić w swym środowisku pełni zadań, gdyż przerwy między występami są zbyt długie i ilość występów jest niewystarczająca. Wysiłek zaś zespołu, który przygotowywał program dwa lub więcej miesięcy byłby mało owocny, gdybyśmy tylko jednorazowym występem go zakończyli. Zachodzi więc konieczność zorganizowania sąsiedzkiej wymiany przedstawień. Organizacja takiej wymiany nie przedstawia specjalnych trudności i polega na tem, że 3—4 zespoły z sąsiedzkich wsi tworzą grupę, która ma zadanie przeprowadzić wzajemną wymianę produkcji artystycznych. A więc n. p. Zespół Dram. Koła Mł. Wiejskiej w Z., Zespół Teatralny Związku Strzeleckiego w B, Sekcja Teatral-

na Straży Pożarnej w K. i Chór Ludowy przy Szkole Pow. w L., tworzą grupę, która postanawia zorganizować wzajemną wymianę produkcji artystycznych. Kierownicy tych zespołów ustalają plan pracy i repertuar na cały rok oraz terminy przedstawień (koncertów). Jeśli każdy zespół opracuje w ciągu roku tylko 3 programy, to wsie, których zespoły przystąpiły do wzajemnej wymiany programu, będą korzystały w ciągu roku z 12 występów. Każdy zaś zespół będzie miał możliwość powtórzyć swój program 4-krotnie. Korzyści z tego systemu pracy są niewątpliwie wielkie, bo prócz korzyści wyżej wskazanych, zachodzą jeszcze inne okoliczności, posiadające duże wartości wychowawcze dla samego zespołu, a to: godziwa rywalizacja artystyczna. Nie bez znaczenia pozostaje również i możliwość wzajemnego goszczenia zespołów, a tym samym poprawy dobrych stosunków sąsiedzkich wsi wzgl. organizacji. A niewątpliwie dużo jeszcze pozostawiają do życzenia nasze sąsiedzkie stosunki — zwłaszcza między organizacjami. Tu otwiera się również wdzięczne pole do naprawy i uzdrowienia naszego życia społecznego.

Wspólna akcja teatrów ludowych umożliwia nadto w pewnych wypadkach, n.p. w okresie letnich obrzędów sobótkowych (Kupało), czy też dożynek, wspólne przygotowanie tych obrzędów z udziałem wielkiej ilości uczestników.

W ten sposób prowadzona akcja kulturalno-oświatowa teatrów ludowych spełni w całej rozciągłości swoje zadanie a hasło: „budujemy Dobro przez Piękno” nie będzie tylko czczym frazesem.

Recenzja.

Czudowski Tadeusz: „Organizacja i kształcenie zespołów śpiewaczych”. Wyd. Instytutu Oświaty Dorosłych. Warszawa, 1936. Cena książki 2.60.

Bardzo ciekawa i interesująca ta praca może dostarczyć dyrygentom chórów ludowych szereg pożytecznych wskazówek. W przedmowie nazwał autor swą pracę „przewodnikiem, mającym za zadanie wprowadzenie dyrygenta chóralnego w istotę zagadnienia, wskazać mu wytyczne, określić kierunki i wreszcie ostrzec przed niebezpieczeństwem błędzenia, szukania dróg poomacku i t. p.” Przyznając dyrygentowi dominującą rolę w chórze autor słusznie stanął na stanowisku, że „niema złych chórów — są nieudolni dyrygenci”. Największe niebezpieczeństwo dla chóru stanowią właśnie ci nieudolni dyrygenci, którzy przy opracowywaniu danego utworu nie zwracają uwagi na rytm, tempo, na właściwe frazowanie, prawidłową dykcję i t. p. Autor dokładnie i jasno

omawia z osobna te wszystkie zasady, stanowiące podstawę każdego dobrego chóru oraz wskazuje w jakim kierunku dyrygent winien uzupełniać swoje wiadomości. Praktyczną załączoną w końcu dodatek 13 pieśni na 4-głosowe mieszane chóry, jako przykłady, poprzednio omówione, odpowiedniego wykonywania utworu. Wśród załączonych pieśni znajduje się również jedna ukraińska pieśń, znana na Wołyniu, w tłumaczeniu na język polski p. t. „Oj, na polu żyto”. Ciekawie i trafnie określił autor treść słowną tej pieśni, podając równocześnie staranne przez siebie opracowanie jej na chór mieszany.

Książka ta winna znaleźć się w każdej bibliotece instrukcyjnej dyrygentów chórów. Wypożyczać ją można w bibl. muz. Oddziału O. P. Kuratorium O. S. Ł.

J. Cechmistruk.

Do pracowników oświatowych.

Rozpoczynamy nowy rok pracy społeczno-oświatowej. Bezpośredni pracownicy oświatowi, rozrzucony po licznych wsiach i miasteczkach Wołynia, już dzisiaj badają potrzeby, planują pracę, obierają formy i metody działania, gromadzą materiały, zabiegają o fundusze oraz mierzą własne siły, czy podążają tym wielkim obowiązkom i odpowiedzialności za podjęte czyny społeczno-oświatowe.

Przed każdym pracownikiem piętrzą się trudności natury społecznej, ekonomicznej, kulturalnej i oświatowo-wychowawczej, wobec których nawet wytrawni działacze stają bezradni. Nie wolno pracownikowi oświatowemu wobec tych trudności przejść obok. Musi on szukać rozwiązań sam, lub uciekać się do pomocy pracowników bardziej doświadczonych i zahartowanych w codziennym trudzie pracy.

Praca społeczno-oświatowa ma też i swoje blaski, dostarczając radosnych przeżyć tym wszystkim, którzy mają świadomość dobrze spełnionego obowiązku obywatelskiego.

Wszystkich pracowników oświatowych łączy wspólna troska i radość, czyniąc z nich zwartą grupę ideową, idącą różnymi nieraz drogami do tych samych celów. Działacze oświatowi i społeczni dla uniknięcia błędów i pomyłek, dla uniknięcia rozczarowań i załamania — muszą się dzielić swymi doświadczeniami, muszą przekazywać młodszym i mniej wyrobionym pracownikom swoje zdobycze z dziedziny prac społecznych i oświatowych.

Dlatego oświatowcy i społecznicy muszą zdobyć się jeszcze na jeden twórczy wysiłek, zmierzający do zebrania i spisania nieraz wartościowych skarbów, ukrytych w naszych do-

świadczeniach, przeżyciach i osiągniętych wynikach.

Oddział O.P. apeluje do wszystkich pracowników w Okręgu, aby nadsyłali artykuły:

- 1) rozpatrujące problemy pracy społeczno-oświatowej,
- 2) artykuły praktyczno-instrukcyjne,
- 3) sprawozdania z ciekawszych doświadczeń,
- 4) z dziedziny organizacji pracy,
- 5) praktyczne opracowania materiałów z różnych form pracy oświatowej,
- 6) materiały etnograficzne w postaci opisu obrzędów, zwyczajów i pieśni ludowych,

7) recenzje wydawnictw, traktujących o działalności społeczno-oświatowej.

8) Zapytania.

Prace te będą zamieszczane w części nieurzędowej Dziennika Urzędowego Kuratorium lub w prasie oświatowej, gdy treścią swoją będą dotyczyć nie tylko Okręgu Szkolnego Łuckiego.

Wydaje nam się, że wymiana myśli i na tej drodze będzie realną możliwością niesienia sobie wzajemnej pomocy, potrzebę której szczególnie w pracach społeczno-oświatowych wszyscy dotkliwie odczuwamy.

NOWE KSIĄŻKI I WYDAWNICTWA

Wybór książek dla dzieci i młodzieży. Ukazał się „Wybór książek dla dzieci i młodzieży” pod redakcją W. Dąbrowskiej ułożony przez W. Dąbrowską, M. Gutry i A. Łasiewicką. Jest to odbitka z 2-go tomu Katalogu informacyjnego p.t. „Książka w bibliotece”, obejmująca wydawnictwa dla dzieci i młodzieży od lat 7 do 15 i stanowiąca bibliografię literatury młodzieżowej z lat 1933—35. Oto motywy, jakimi kierowały się jego autorki. Pominięto „książki liche pod względem treści lub pod względem językowym, a także książki budzące zastrzeżenia z punktu widzenia wychowawczego działające pobudliwie na złe instynkty, osławiające z okrucieństwem w stosunku do wszelkiego stworzenia, sprzyjające rozwojowi antagonizmów rasowych czy narodowościowych, stępujące wrażliwość i zło... Pominięto powieści cłkiwe i zakłamanie a także powieści przeładowane nudnym moralizatorstwem”. Przy starannej selekcji „Wybór” przyniósł 185 tytułów dzieł najlepszych i wzorowych. Wszystkie książki są omówione, autorki wydobywają zarówno cechy szczególnie wartościowe dzieł, jak i te, które mogłyby wzbudzać zastrzeżenie pedagogów.

„Wybór” jest cenną pomocą w rękach nauczyciela-bibliotekarza, i osób kierujących czytelnictwem młodzieży.

Wiadomości historyczno-dydaktyczne Ukazał się zeszyt 2 czwartego rocznika „Wiadomości historyczno-dydaktycznych” za r. 1936. Jedyne w Polsce pismo, poświęcone nauczaniu historii na wszystkich poziomach, od szkoły powszechnej do uniwersytetu włącznie, jest nieocenioną pomocą dla nauczyciela-historyka. Poza artykułami fachowymi pismo poświęca sporo miejsca na omówienie bibliografii historycznej, historyczno-dydaktycznej oraz innych dzieł pomocnych przy nauczaniu historii.

Abonament roczny „Wiad. historyczno-dyd.” wynosi 8 zł. Adres Administracji: Lwów, Uniwersytet. Konto P. K. O. Nr. 152.226.

„W Kręgu Wodzów”. Organ Głównej Kwatery Harcerzy. Rozkazem L. 15/33 z dnia 16.X.1933 r. Naczelnik Harcerzy nałożył na wszystkie drużyny harcerskie obowiązek prenumerowania miesięcznika „W Kręgu Wodzów”.

„W Kręgu Wodzów” posiada stale działy: „U ogniska Wodza”, „O czym wiedzą drużynowi”, „Mównica Wodzów”, Co słychać w harcerstwie”, 4-ro stronicowy dział „Zastępowy przy pracy” omawia szczegółowo zagadnienia zastępu jako zasadniczej komórki pracy drużyny. Dział „Zuchy” podaje wytyczne dla ruchu ruchowego oraz informacje o jego rozwoju.

Prenumerata „W Kręgu Wodzów” wynosi zł. 5 rocznie. Adres dla korespondencji — Warszawa, ul. Wiejska 3 m. 2. Wpłaty należy dokonywać na konto P.K.O. „Na Tropie”, Katowice, Nr. 305330.

„Na Tropie” jest najpopularniejszą lekturą szerokiego warstw harcerstwa. Każda bowiem harcerka i każdy harcerz, znajdując w „Na Tropie” bardzo cenne wskazówki i wartościowe wiadomości harcerskie. Na bogatą treść pisma składają się gawędy ideowe, materiały z różnych dziedzin techniki i wiedzy harcerskiej, opowiadania przyrodnicze i krajoznawcze, a wreszcie dział zastępowych zamieszczający cenne wskazówki dla pracy zastępowych (gry, zabawy, piosenki). „Na Tropie” również zamieszcza wiadomości z życia Związku, sprawozdania z działalności poszczególnych drużyn harcerskich w Polsce i drużyn polskich zagranicą.

„Na Tropie” posiada dodatek „Na Tropie Zuchów” — pismo kuchowe, które na specjalne życzenie dołącza się do każdego numeru „Na Tropie” za dopłatą 1 zł. rocznie.

Prenumerata roczna „Na Tropie” wynosi 4 zł. rocznie. Adres Redakcji i Administracji: Warszawa, ul. Wiejska 3 m. 2. Konto P.K.O. Katowice 305330.

F. J. Śliwiński. **Kieszonkowy słownik ortograficzny.** Warszawa 1936. Wydawnictwo Instytutu Wydawniczego „Biblioteka Polska”. Cena 80 gr. za broszurę i 85 gr. w oprawie kartonowej.

Słownik ten zawiera w wstępie przepisy ogólne, podane w skondensowanym wyrazistym ujęciu różnice, jakie zachodzą pomiędzy pisownią dawną a nową. W drugiej części podaje autor słowniczek wyrazów najpotrzebniejszych w codziennym użyciu wraz z zasadami ich dzielenia.

H. Świrszczyńska. **Rok polskiego dziecka.** Wiersze i obrazki sceniczne na doroczne święta państwowe i szkolne. Warszawa, Instytut Wydawniczy „Biblioteka Polska” 1936 r.

Zawartość książki określona w podtytule, była długo oczekiwana przez nauczycielstwo szkół powszechnych, które stawało często przed brakiem odpowiednich materiałów na uroczystości, urządzone przez szkołę. Obecnie Instytut Wydawniczy „Biblioteka Polska” przez wydanie książeczki Świrszczyńskiej próbuje dopomóc nauczycielstwu w przezwyciężeniu tych trudności.

Na treść książeczki złożyły się wierszyki i obrazki sceniczne na wszystkie uroczystości szkolne od otwarcia roku szkolnego zaczynając poprzez rocznice i święta narodowe i państwowe w ciągu roku na uroczystości zamknięcia roku szkolnego kończąc. Prócz tego materiału uwzględniła autorka ponadto: Miesiąc Książki, święto Lasu, dzień Matki, święto Pieśni, dzień Spółdzielczości, święto Dziecka, dzień Czerwonego Krzyża, dzień Dobroci dla Zwierząt, dzień Szkół Powszechnych. Układ całego materiału jest mniej więcej chronologiczny, przystosowany do następstwa tych uroczystości w ciągu roku.

Przewodnik świetlicowy. Praca zbiorowa w 7 częściach pod redakcją Walentego Regulskiego.

Cz. II. Lokal i jego urządzenie. Str. 147. Warszawa 1936. Wydawnictwo M. Arcta i Domu Książki Polskiej. Cena zł. 2.80.

Książka składa się z 3 części, poprzedzonych słowem wstępnym prof. Wojciecha Jastrzębowski. W pierwszej a zarazem najobszerniejszej części Gota i Adam Jabłoński zajmują się lokalem świetlicowym i jego urządzeniem, opisując w szczególności elementy dekoracyjne i użytkowe w świetlicy, dekoracje okolicznościowe i materiały do urządzenia wnętrza świetlicowego.

W drugiej części Halina Kenar mówi o dobrym urządzeniu świetlicy, w szczególności zaś o urządzeniu wnętrza świetlicy i wykonaniu mebli. Wreszcie Tadeusz Lipski opisuje projekty dekoracji okolicznościowych. Wywody autorów ilustruje około stu rysunków, ułatwiających zrozumienie intencji autorów oraz zastosowanie wskazówek.

Przystępna cena (2.80 zł.) przyczyni się niewątpliwie do spopularyzowania tej pięknej książki.

Cz. V. Teatralne formy pracy — napisali H. i A. Jabłoński. 231 str. Wydawnictwo M. Arcta i Domu Książki Polskiej. Warszawa, 1936. Cena zł. 5.80.

Tom ten dzieli się na dwie części. Pierwsza omawia teatr ochotniczy z punktu widzenia jego celów i zadań, metod pracy i organizacji, druga zajmuje się szczegółami technicznymi pracy, jak scena, dekoracja, kostium, światło, charakterystyka i t. p.

Specjalny nacisk położyli autorzy na podkreślenie roli teatru ochotniczego i jego różnic z teatrem zawodowym. Rozważania autorów poparte są bogatym materiałem ilustracyjnym (73 rys.).

Praca niniejsza ujmuje temat bardzo wszechstronnie i przystępnie. Przynosi poza tym wiele ciekawych koncepcji i wskazówek praktycznych, zaczerpniętych z osobistych doświadczeń autorów i przyczyni się niewątpliwie do podniesienia poziomu teatru ochotniczego w Polsce.

Jest to jedyna jak dotychczas praca ujmująca w skrócie całokształt zagadnienia teatru ochotniczego tak od strony teoretycznej jak i praktycznej. Będzie to więc niezastąpiony podręcznik dla wszystkich pracujących w tej dziedzinie i powinien się bezwarunkowo znaleźć w bibliotece podręcznej każdego nauczyciela i oświatowca.

Dr. Feliks Burdecki — Telewizja, czyli jak człowiek nauczył się widzieć na odległość. 61 stron, 20 ilustracji na 12 tablicach. Dwubarwna okładka J. Sznacera. M. Arct, Warszawa, 1936. Cena zł. 1.80.

Książka nosi podtytuł — Jak człowiek nauczył się widzieć na odległość. Rzeczywiście, czytelnik dowiaduje się z tego dziełka w formie przystępnej jak rozwijała się myśl telewizyjna, jak poprzez setki doświadczeń, prób usiłowań wynalazców kształtowały się pomysły widzenia na odległość, aż przyjęły w naszych czasach kształt całym konkretnych precyzyjnych aparatów, dających się z powodzeniem, no i z przyjemnością stosować. W laboratoriach techników zrodziła się nowa sztuka techniczna.

M. Arcta Słowniczek ortograficzny i zasady pisowni polskiej według uchwał Komitetu Ortograficznego Polskiej Akademii Umiejętności w r. 1936, str. 224. Wydawnictwo M. Arcta. Warszawa, 1936. Cena zł. 1.

M. Saryusz-Stokowska. Coraz prędzej. 84 str. 35 ryc. na 16 tablicach. Okładka Jana Marcina. M. Arct, Warszawa, 1936. Cena zł. 2.

Książka niniejsza przedstawia stopniowy rozwój środków komunikacyjnych, jakimi posługiwał się człowiek od najdawniejszych czasów aż po dzień dzisiejszy. Podkreśla pęd ludzkości do osiągnięcia coraz większych szybkości, do ujarznienia coraz to nowych żywiołów.

Zajmujące czytanki. Seria V. 12 tomików w barwnych okładkach, 384 str. M. Arct. Warszawa, 1936. Cena każdego tomiku zł. —,40, 12 tomików zł. 4,50.

F. F. Oberhauser. Największa moc. Z. Czyt. Nr. 87.

J. M. Taylor. Czarny Szyb. Z. Czyt. Nr. 88.

M. Gerson-Dąbrowska. Rogata dusza. Z. Czyt. Nr. 89.

L. Hanusz. W pogoni za sławą. Z. Czyt. Nr. 90.

Z. Topińska. Pierwsze skrzydła. Z. Czyt. Nr. 91.

J. M. Taylor. Kamienne róże. Z. Czyt. Nr. 92.

L. Życki-Mała chowski. W państwie podziemnym. Z.

Czyt. Nr. 93.

S. Kossuthówna. Pod gwiazdzistym sztandarem. Z.

Czyt. Nr. 94.

A. Dąbrowski. Wielki Splyw. Z. Czyt. Nr. 95.

Feliks Burdecki. Zbawczy telewizor. Z. Czyt. Nr. 96.

Z. Bardówna. Wielka gra. Z. Czyt. Nr. 97.

Stefan Łoś. Niespodziewany lot. Z. Czyt. Nr. 98.

W. Hulewicz Gniazdo żelaznego wilka. Bibl.

Dookoła Polski. Tom 2. Książnica-Atlas. Lwów-Warszawa.

Str. 70. Zł. 1.50.

Książeczka „Gniazdo Żelaznego Wilka” już samym tytułem zapowiada, że będzie w niej mowa o czemś nieznanym, egzotycznym. Dla iluż jeszcze Polaków Wilno jest miastem tajemnic, znanym conajwyżej powierzchownie. Autor wprowadza czytelnika w te czarowne tajemnice przy pomocy swobodnej gawędy, budząc jego zaciekawienie i wzmagając podziw. Przechadza się z nim po uroczych zaułkach, wśród starych pałaców i kościołów, między drzewami i dworkami, po pagórkach i nad rzeką. Opowiada o dramatycznych, pełnych chwały dziejach tego miasta. Wywołuje z mroków dziwne legendy. Na tym tle maluje obraz życia dzisiejszego Wilna, miasta nauki i sztuki, miasta turystyki i sportów. Książeczkę czyta się, jak barwną korespondencję z fascynującej podróży. Wiele znajdujemy w niej osobliwości; po takiej lekturze lepiej zrozumiemy ducha Wileńskiego, odczujemy głębiej rytm poezji mickiewicza.

Książeczkę zdobi 15 przepięknych zdjęć Jana Bułhaka.

Świat i Życie. Zeszyt 8 zarysu encyklopedycznego „Świat i Życie (Książnica-Atlas) zawiera następujące artykuły: Dr. J. Zweibauma — „Tkanki”, prof. Dr. J. K. Parnasa — „Tłuszcze”, „Trawienie”, prof. dr. Z. Łempickiego — „Tragizm i tragedia”, prof. dr. J. Dembowskiego — „Transplantacja”, prof. Dr. T. Kowalskiego — „O Turkach”, Z. Kmity „Ubezpieczenia”, Dr. St. Baley — „O uchu”, Dr. J. Wąsawicza — „O Ukrainie”, Inż. H. Oderfelda i inż. H. Rutkowskiego — „Urbanistyka”, prof. dr. St. Baley — „Uwaga”, Inż. St. Żukowskiego — „Uzbrojenie”, Dr. K. Estreicher — „O Wawelu”, Dr. J. Starzyńskiego — „Wersal” i inne.

Komunikat Administracji Dziennika Urzędowego.

Celem uniknięcia wstrzymania lub opóźnienia wysyłek Dziennika Urzędowego, jak również uniknięcia niepotrzebnej korespondencji, uprasza się o przestrzeganie następujących zasad:

- 1) Prenumerata winna być zgłoszona i opłacona najpóźniej na jeden miesiąc przed rozpoczęciem każdego półrocza t. j. do dnia 1 czerwca i 1 grudnia każdego roku.
- 2) Reklamacje z powodu nieotrzymania poszczególnych numerów Dziennika Urzędowego należy wnosić do właściwych urzędów pocztowych a nie do Administracji Dziennika Urzędowego.
- 3) Prenumerata, która wynosi rocznie 6 zł. a półrocznie 3 zł., winna być wpłacana na konto czekowe w P.K.O. Nr. 30365 lub w Administracji Dziennika Urzędowego (Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łuckiego w Równem). Na odwrotnej stronie blankietu nadawczego należy bezwzględnie podać tytuł wpłaty. Notatka taka nie podlega opłacie pocztowej.
- 4) Komplet Dziennika Urzędowego z lat ubiegłych lub poszczególne egzemplarze można nabyć po uprzednim uiszczeniu należności w kwocie 6 zł. za komplet rocznika, a 70 gr. za poszczególny egzemplarz. Nr. Nr. 5 z 1928 r., 1, 2, 3 i 4 z 1929 roku, 8 z 1931 oraz 1 z 1932 r. są już całkowicie wyczerpane.

PAŃSTWOWA CENTRALNA BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA

Równe-Wołyńskie, Kuratorium O. S. Ł.

Konto P. K. O. Nr. 506.820.

Czynna w godzinach od 17-20.

Przeczytaj regulamin biblioteki Nr. 10/105. *Dzien. Urzęd.* za rok 1933, zawierający informacje i wskazówki dla czytelników zamiejscowych.

Nauczyciele zamiejscowi otrzymują książki pocztą.

Prenumerata roczna zł. 6, półroczna zł. 3. Nr. pojedynczy 60 gr. Konto P.K.O. Nr. 30.365.

Adres Redakcji i Administracji: RÓWNE WOŁYŃSKIE, KURATORIUM.

Drukarnia Samorządowa, Równe, XIII Dywizji 3, tel. 146.